

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy Isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Fel a fejfel!

A bűn az emberrel született és csak az emberrel együtt fog kipusztulni.

Az örök Végtet kifürkészhetetlen rendelése, hogy az emberiség életében a jó és rossz örökös harcban álljanak egymással. Az erkölcsi világrend kérlelhetetlen következetességgel követeli az erkölcsnek, a jónak győzelmét és a bűnnek érdeme szerinti bűnhődését, de az egyes ember életében gyakran megtörténik, hogy a bűn ördöge hatalmába keríti és egy gyenge pillanatában úrrá lesz felette. Akinek lelkébe, jellemébe, életfelfogásába, gondolkodásába a természet vagy a nevelés nem oltotta bele az erkölcsnek, a jónak, a nemesnek önmagáért és mindenkinek felett való szeretetét és minden rossznak önmagáért való gyűlöletét, aki életének egyetlen és végső célját csak az anyagiakban való tobzódásban, a bárhogyan, ha kell, becsúszólag is megszerzett vagyonban látja, aki csak az aranyborjút ismeri el Istenének, amelyet imád, az előbb-utóbb nyomorultul elbukik a küzdelemben, mert így rendeltetett.

Ez alól nincs kivétel, ennek az isteni törvénynek alá van rendelve mindenki, akit az Isten embernek teremtett. Még akkor is, ha az az ember csendőrfőhadnagyi egyenruhát visel.

És mégis, bármennyire bele kell nyugodnunk ebbe és mindenbe, amit ezzel mondtunk, mégis reszket a toll a kezünkben, szívünk összeszorul és lelkünk gyöttrő fájdalommal telik meg, mikor leírjuk a rettenetes szavakat: Léderer Gusztáv meggyilkolt és kirabolt egy hentesmestert.

Nem Léderer Gusztáv csendőrfőhadnagy. Mert ez az ember csak viselte a testület egyenruháját, de jellemében, lelkében, gondolkodásában, életfelfogásában sohasem vált csendőrré; néhány hónapig közöttünk volt, mert ide helyeztetett, de erkölcsileg sohasem tudott arra a magaslatra emelkedni, hogy a csendőrnevet, amelyet ilyen gyalázatosan bemocsokolt, valaha is megérdemelte volna.

Egy egész világ választ el minket tőle. Ő az emberiség másik táborába tartozik, abba, amelyiknek kiméltetlen üldözését és könyörtelen kiirtását legszentebb kötelességünknek és életcélunknak ismerjük. És ahogy undorral fordulunk el mindenkítől, aki a becsületnek általunk mindig követett

útjáról letér, éppen úgy megtagadunk minden közösséget ezzel az emberrel, aki nem a mi vérünk-ből való vér, nem a mi húsból való hús, hanem csak egy tőlünk teljesen idegen bevegnyülés, akin testületünkben való néhány hónapos szolgálata már nem változtatható. Hogy becsületlensége éppen rövid csendőrségi szolgálatának ideje alatt nyilvánkozott meg, az rajta kívül senki másra homályt nem vethet, nem különösen a csendőrségi testületre, amelynek makulátlan becsületén ez a gáztett semmi foltot nem ejtett.

A magyar csendőrséget negyvenhárom évi becsület, önfeláldozó munka, anyagiakban szegény, de ideálokban gazdag emberek erkölcsi nagysága emelte arra a polcra, amelyen mindenki elismerését kiérdemelte. Milyen fogalmaik lehettek ennek az embernek a mi testületünkről, hogy sötét multjával, hitvány lelkületével, aljas erkölcsi felfogásával és becsúszólagos felelősséggel közénk merészelt tolatkodni; mit várt, mit remélt ez az obskurus emberpár a csendőrségtől? Vajjon minden gonoszságuk és ördögi ravaszságuk mellett mégis annyira korlátozottak voltak-e, hogy a csendőrséget nekik való pályának tekintették, ahol munka nélkül, gyilkossággal és rablással vagyont szerezni és dorbézolni lehet? Hát nem látták, nem érezték-e az őket körülvevő becsületes szemekből, hogy idegen világba kerültek, hogy itt nincs hely a számukra? Nem érezték-e, hogy ez az egészséges erkölcsű szervezet előbb-utóbb megfojtja a beléje került miazmát és hogy ők nem lesznek képesek ezt a szervezetet megfertőzni?

Nem mossuk a kezeinket, mert a mi kezünk-höz ártatlan ember vére és becsúszólagos szerzett pénz szennye nem tapad. De a fölületesen gondolkodók, a tájékozatlanok ezt nem tudják. Ők csak annyit tudnak, hogy az az ember, aki ilyen rettenetes megfélemléssel magáról, „csendőrfőhadnagy” volt. De ez ellen a felfogás ellen minden erőnkkel tiltakozunk és tiltakozzon minden csendőr, akinek módja és alkalma van rá. Világosítsunk fel mindenkit, hogy ennek az embernek a testületbe való betolakodása csak egy szerencsétlen véletlen műve volt, amelyet mi fájlatunk legjobban, hogy néhány hónapig viselte ugyan az egyenruhánkat, de igazi csendőr nem volt soha egy pillanatig sem.

Fel a fejfel tehát, csendőrök! Nincs szégyenleni valónk!

Léderer Gusztávval pedig végeztünk. Nem mocsokoljuk be többé lapunkat a nevével.

De az ítéletet majd közölni fogjuk. Ennyi elégtétellel tartozunk önmagunknak és a testületnek, amelyet szolgálunk.

Bűnügyi feljelentések fogalmazványainak átvizsgálása.

Irta: SOLTÉSZ IMRE ezredes.

A csendőrségnek nyomozás alkalmával kifejtett tevékenysége, eljárásának helyessége és az elért eredmény leginkább a bűnügyi feljelentések fogalmazványainak átvizsgálása alkalmával tűnik ki, azért az átvizsgálásnak igen alaposnak és behatónak kell lennie, mert csak így lehet a nyomozó járőrök eljárását minden oldalról elbírálni és meggyőződni arról, vajjon a bűnügyi feljelentések megfelelnek-e azon követelményeknek, melyeket a kir. ügyészségek és bíróságok a csendőrökkel, mint nyomozó közegekkel szemben támasztanak. Ugyanis itt az a fontos, hogy a feljelentéseknek az ügyész és a bíró hasznát tudja venni, mert ha nem, akkor a csendőrség nem végzett tökéletes munkát.

Nem ajánlhatom eléggé, hogy a fogalmazványokkal együtt nézzük át azon felhívásokat is, melyeket az ügyészségek és bíróságok az egyes bűnügyi feljelentésekből folyólag pótmegállapítások végett adtak ki az őrsöknek. Ezekből megállapíthatjuk, hogy milyen tekintetben voltak hiányosak a feljelentések s melyek azon kérdések, melyeknek tisztázását jövőre nézve szem előtt kell tartanunk, egyszóval, hogy általában mik az ügyészségek és bíróságok konkrét kívánalmai.

Az egyik bíróság pl. az egyik tiszti parancsnoksághoz intézett átiratában azon óhajának adott

kifejezést, hogy a csendőrség a bűnügyi feljelentésekben ne ismertesse a tényállást, hanem leírva a panaszos, a káros s a tanúk előadását, jelentse a szerzett bizonyítékokat, de a tényállás megállapítását bízza a bíróságra.

A fenti óhaj kifejező bíróságnak igaza van, mert a gyakorlati tapasztalat is igazolta, hogy a bíróság a tárgyalás folyamán az eskü alatti vallomások alapján rendszerint más tényállást állapít meg, mint a csendőrség, amelynek a tanúk megesküztetésére joga nincsen. De a csendőrség állásfoglalásával különben sem prejudikálhat a bíróságnak.

Az egyik őrskörletben fiatal suhancok feltörték egy vasuti kocsit és meg akarták dézsmálni, azonban a vasuti fékező rajtuk ütött, mire a suhancok elszaladtak. Az őrs az esetet gyermekesínynek minősítette és ez okból az esetről a bíróságnak jelentést sem tett, csupán a vasuti állomásfőnököt értesítette fenti felfogásáról. Ha ezen esetet az őrs kötelességszerűleg a fiatakoruak bíróságának bejelentette volna, az bizonyára nem gyermekesínynek, hanem lopás kísérletének minősítette volna az esetet és az ily erkölcsi züllésnek indult fiatakoruakkal szemben a törvény rendelkezéseihez képest járt volna el. Az őrs ezen önkényes és merőben szabálytalan eljárása káros következményeket szülhetett, mert a fiatal bűnözők látva, hogy cselekményük el lett nézve, máskor is megpróbálkozhatnak vasuti kocsik megdezsmálásával, de mindenesetre

A rózsaszín álarc.

Irta: BARÉNYI FERENC.

(1. folytatás.)

A másik fehérhajú, öreg hölgy, talán az anyja. De az éles kutató szem nem tud az öreg asszony arcában rokonvonást felfedezni, mely ezt a feltevést igazolná vagy a legesekélyebb módon is támogatná. Sárga karvalyszemek, keskeny horpadt homlok, vöröses szemöldök, széles, vastag csontú orr, locsogó nagy száj, durva arcvonások, csontos nagy kezek. Ezek között bizony semmi hasonlatosság, ez nem lehet az anyja.

Amíg étkeztek, az idősebb hölgy csámesogva, tele szájjal beszélt, a fiatal inkább hallgatott és igéző szeme gyakran századosunkra tévedt. Olyan szépen nézett rá, hogy gyújtó pillantásától alighanem megszedült volna, ha nem vette volna észre az oláh tiszteknek a hölgy iránt tanúsított különös érdeklődését. Így azonban hideg nyugalommal kavargatta a feketekávéját s találgatta, hogy vajjon kik lehetnek.

A fiatal hölgy öléből lecsúszott az asztalkendője. Századosunk hamar lehajolt utána s udvariasan átnyújtotta. Bájos mosollyal köszönte meg a szép idegen: „Merci.”

Századosunk megbiccentette a fejét, maradék kávéját megitta és feltekintett a faliórára. Aztán odahívta a fizető pincért, kinél szerény vacsoráját kifizette.

— „Már elsiet?” kérdezte megütközve a szép hölgy.

— „Igen, mert elutazom.”

— „Kapitány úr idevaló?”

— „Csak átutazóban voltam itt.”

— „Orsován van állomáson?”

— „Honnan gondolja?”

— „Mert ilyenkor az orsovai gyorsvonathoz indulnak.”

— „Tényleg a gyorsvonattal utazom” felelte a százados kitérően és könnyed meghajlással elköszönve távozott. Annyit még észrevett, hogy az oláh tisztek hosszan utánnanéztek és a két hölgy bosszúsan összepillantott.

Amint a százados kilépett az ajtón, a fiatal hölgy bizonyos kedvetlen lemondással mondta:

— „Az orsovai csendőrparancsnok volt.”

— „Mind ilyen fajankók a magyar tisztek. Pedig ugyancsak szépen néztél rá.”

A kormos szempilla idegesen hullt le a tengerkék szemre, mely nem tudta a századosot megbabonázní és maradásra bírni.

Vajjon Varsa őrmester maradt volna-e? Mert hiszen máma az ő becsületes szemébe is ez a babonás szép szem vetette csábító sugarát.

III.

Varsa őrmesternek nyugtalan éjszakája volt. Hiába feküdt le, szemét elkerülte az álom. Minduntalan a századosa szavai jártak az eszében. Tudta, hiszen ezt többször is érezte, hogy mindig igazán gondoskodó, szinte atyai jóinulattal volt iránta. Lelkében teljesen meg volt győződve, hogy előjárója a javát akarja és csak jót tanácsol neki. Ő maga is már többször gondolt rá, hogy jó lenne megházasodni. Milyen jó volna családot alapítani, a saját házi tűzhelyénél melegedni. De kit vegyen feleségül?

Ahogy ez a fogas kérdés az agyába furakodott, egyszerre valami jóleső melegség lepte el a szive

ezentúl óvatosabban. A vasút, illetve a biztosító társaság pedig fizetheti majd a kártérítést a veszendőbe ment szállítmányokért. Miután a fenti esetben a tettenérő vasuti fékező sem lett kikérdezve, az ügy elintézéséről értesített vasuti állomásfőnökség méltán tételezhette fel azt, hogy a csendőrség nem nyújt neki kellő oltalmat a vasuti tolvajokkal szemben.

Egy másik örs viszont egy, bányászok lakóhelyéül szolgáló közös barakban lefolyt verekedést, mint közbotrányt jelentett be az illetékes hatóságnak. A közös lakhelyül szolgáló barak nem lévén nyilvános hely, az abban lefolyt verekedés sem volt közbotránynak minősíthető.

Fenti két eset közül az utóbbi az, hol az örs kisebb hibát követett el, mert inkább méltányolható az, ha az örs többet tesz, mint keveset. Az elbírálásnál latba esnek a következmények is, melyek fenti esetekben az előbbinél tünnek fel hátrányosabbaknak.

A bűnügyi feljelentésekből sokszor azt is látjuk, hogy az örs a fölösleges ismételtetés vélt elkerülése céljából a tanuk előadásainál egyszerűen azt jelenti, hogy a tanuk a tényállásban foglaltak szerint ismertették az esetet.

Képzeltető, hogy ott, ahol 7—8 tanunak előadásánál jelenti ezt az örs, mily kevés hasznát veheti a bíróság a csendőrség jelentésének. A tanuk előadásánál minden szó fontossággal bírhat, már pedig az alig hihető, hogy 7—8 tanu előadása még

táját s mint derült égből, körülfogta a lelkét annak a csodaszép szemnek tiszta kékje. Az a meleg tekintetű gyönyörű szem hollófekete szemöldök alatt, de jó annak, akire ez a szép szem ragyog!

Milyen boldog lenne, ha ezek a csodatévő szemek betöltenék az ő kis világát!

Megint Ardeleán Valikára gondolt. Hátha mégis ő volt? Képtelenség. Talán már meg is halt szégyenke régen. Amint így kínlódott és tépelődő gondolataiban Valikáról ábrándozott, Valika képe mellett mindig feltűnt a kékszemű hölgy fekete hajkoronás arca és az a két kép észrevétlenül összefolyt annyira, hogy azután, ha Valikára is gondolt, mindig csak az országúton látott szép fiatal hölgy képe mosolygott feléje.

Hosszas vergődés után nehezen aludt el s álmában sem nyugodhatott meg. Azt álmodta, hogy szép nagy autó száguldott el mellette. Benne ült Valika és integetett neki, csalogatta, hívta. Ő eleinte visszafordult, habozott, s aztán lassan-lassan megindult az autó után. Valika folyton integetett, folyton hívta és mind jobban távolodott, mind kisebb lett a képe. a ködön át már az arcát sem láthatta, csak a kezét, amint a sálos kalapjával integetett. Ijedten gondolt rá, hogy Valika elrobog az autóval s nem látja soha többé. Meggyorsította lépteit, hogy jobban lássa. Amint a szép arcot megpillantotta, futásnak eredt, hátha még elérhetné. Az autó nagy sebességgel száguldott, a szél feléje lobogtatta Valika fekete haját; Valika a kocsiból kihajolva kiáltotta a nevét. Rohanni kezdett, el kell érnie az autót. Lassan fogyott a távolság közte és az autó között. Valika bízta, bátorította, lelkesítette fusson, ahogy tud, mert el fogja érni. Füle zúgott, melle zihált, elérte az autót, Valika lenyújtotta hozzá mind a két kezét,

részleteiben is teljesen egyező legyen, de az sem valószínű, hogy mindegyik tanu az egész tényállásra nézve tud tanuskodni, mely esetben ismét fontos az, hogy az egész esetből melyik tanu mennyit látott vagy hallott.

Feltétlenül szükséges tehát, hogy az örsök minden egyes tanu előadását külön-külön írják le és ne hivatkozzanak a tényállásban foglaltakra. A tényállás ismertetése helyett írják le az örsök a káros vagy a sértett előadását s ebből indulva ki, ismertessék azután a gyanúsított és a tanuk előadásait és a szerzett bizonyítékokat. Legvégül az örs kifejtheti saját véleményét is, mely azonban a bíróságnak csak tájékoztatásul szolgál.

Az egyik örsön panaszt tett egy gazda, hogy éléskamráját világos nappal ismeretlen tolvajok teljesen kifosztották. Nyomozás során a tanuk előadásából kiderült, hogy a káros felesége szeretőket tartott és az éléskamra tartalmát azoknak adogatta át szerelmük jutalmául. Ezen esetben az örs a feljelentés végén helyesen adott azon véleményének kifejezést, hogy itt egy házasságtörő asszony tékozlásáról van szó. A bírói eljárás azután majd eldönti, hogy tulajdonképpen mi is a tényállás.

Az egyik bíróság viszont azon megjegyzést tette, hogy a bejelentett tanuk személyi adatai hiányosak, úgy hogy ismételtlen kellett embereket megidéznie, míg végre az a tanu állott elő, aki tudott az esetről. Képzeltető, hogy mekkora öszszegbe kerül a tanuidézés vidékről és hogy meny-

ő megragadta és Valika mint a pelyhet olyan könnyen beemelte magához a kocsiba. Akkor vette észre, hogy a kocsiban nem Valika volt, hanem az autóbéli szép fiatal hölgy.

Szorosan megölelte, megcsókolta és a szép kék szem úgy mosolygott rá, mint a tavaszi nap. Boldog volt, hogy elérte, erősen szorította magához, hogy soha el nem ereszti.

De szép hölgye nagyot sikított és rémülten nézett reá.

Mindkét karjával remegve-félve görcsösen belekapaszkodott. Nem értette eleinte, aztán egyszerre meglátta a veszedelmet, az autóban nem ült vezető és a kocszi örült irammal meredek szakadék felé futott. Pár pillanat és az autóval halálra zúzzák magukat. Ösztönös kemény mozdulattal kiszakította magát a görcsösen ölelő karokból és kiugrott a rohanó kocsiból.

— Kábultan ébredt fel álmából. Verejtékes homlokát dörzsölve lassan eszmélt.

Örült, hogy csak álom volt.

Mégis mikor felkelt, kedvetlen és bágyadt volt. Szórakozottan tett-vett s valami különös idegesség től megszállva sehogy sem találta a helyét.

Kényszeredetten végezte napi teendőit s csak mikor a bejelentő lapok ellenőrzésébe fogott, tett meg ismét munkakedvvel.

Izgatottan lapozgatta végig a bejelentő lapokat és vizsgálni kezdte.

Az egyik bejelentőlapnál megállt. Ez az: Dumitrescu Veturia és kísérelője Bálint Valéria. Tegnap jöttek, Bukarestből, a Herkules villában laknak. Egyebet nem tudott kiszedni a bejelentőlapból. Szeretett volna közelebbi adatokat megtudni, de a szűk szavú bejelentés nem mondott többet. Ez is Valéria,

nyire elhúzódhatik egy bűnper, ha a tanuk kihallgatása körül zavarok vannak.

Több bíróság emelt már szót amiatt, hogy a csendőrök csak azért, hogy az eset az előjárók előtt kiderítettnek tűnjék fel, oly terhelő kijelentéseket adnak a tanuk szájába, amik a birói kihallgatáskor nem mind bizonyulnak valóknak. Az ily eljárásnak erkölcsi és anyagi hátránya jelentékeny. A legfőbb hátrány, hogy a bíróság előtt a csendőri jelentések megbízhatósága iránt kétség támad. Ennek a következménye, hogy a tanukat a bíróság sokszor a községi jegyzőkkel hallgattatja ki. Milyen széken az a tanuként szintén megidézett csendőrré nézve, ha a bíróság által kihallgatott tanu szemébe vagy füle hallatára azt állítja, hogy a feljelentésben az ő bementése alatt felvett adatok hamisak, valótlanak. Az előjárók ámtását célzó ilyen eljárás — amellet, hogy erkölesileg és fegyelmileg is súlyosan elítélendő — sok hiábavaló perköltséget is okoz.

Itt is tartsuk szem előtt, hogy inkább maradjon tizzel több eset kiderítetlenül, mintsem, hogy egy is hamis beállítással kiderítettnek legyen feltüntetve. „Ad impossibilia nemo obligatur“, a fogalmazványokat átvizsgáló előjárók az örsöktől lehetlenségeket nem fognak követelni s csak az elkövetett mulasztásokra fognak észrevételeikben rámutatni és intézkedni s megszabják azon irányt, amelyet az örsnek követnie kell, hogy az esetet kideríthesse.

nem hiába hasonlít hozzá. Még sem az ő Valikája. És ez valahogy szomorúsággal töltötte el, majd önmagán mulatva mondta magának: „Csacsi, hát jobb volna-e, ha Valika lett volna.“ Nem, nem, hiszen az ő szegény Valikája hogy kerülhetett volna abba a fényes autóba. Jobb, hogy nem ő. Ettől egészen megnyugodott s mint rendesen, megint lelkiismeretesen végezte el napi kötelességeit.

Estefelé vacsora után kiment séfűlni, hogy a fürdőtelepen kicsit széjjelnezzzen. Mint ahogy szokta, amerre ment, mindent jól megfigyelt, hogy rend van-e mindenütt, ellenőrizte a fürdőügyeleti járőrt s egy darabig hozzácsatlakozva vele portyázott. Azután mikor a még szükséges utasításokat megadta, hazafelé indult.

Az esti levegőtől felüdülve, nyugodt lélekkel ment a kivilágított népes uccán. Ahogy a kerti kávéház mellett elhaladt, bepillantott. A rózsálgas kis asztalánál oláh tiszték mulattak és közöttük ült — az autóbéli szép hölgy.

Hirtelen elhatározással elfordult s élénk léptekkel ment haza a laktanya felé. Bosszus, kedvetlen lett s mérge még akkor sem szállt el, mikor elálmosodva lefeküdt. Amíg az ébrenléttel viaskodva ágyában forgolódott, azon gondolkodott, hogy hát most miért és kire haragszik tulajdonképen, az oláh tiszték-re-e, mert a szép hölgygel mulattak, vagy erre, hogy az oláh tiszték társaságában ült. Hát mi köze neki akár egyikhez vagy másikhoz? Természetes, hogy az oláh tisztékkel ül, bizonyára bukaresti ismerősei. De mit érdekli őt ez? Talán csak azért, mert az a hölgy olyan nagyon hasonlít az ő Valikájához. Az nem ült volna le oláh tisztékkel egy asztalhoz. Nem bizony. Ez a feltevés csodálatosan megnyugtatta és mély álomba ringatta.

Néhány átvizsgált fogalmazványra tett észrevételeimet alább ismertetem.

Az egyik örs jelenti, hogy valahol kacsákat loptak, de mert azokat a tettesek elfogyasztották, a bűnjel feltalálható nem volt. Itt megjegyzésem az volt, hogy a kacsatollak után kutatni kellett volna, mert hiszen azokat a tettesek nem fogyasztották el.

Egy másik örs jelentette, hogy egy garázda részeg egyén nappal az utcán botrányt okozva, N. gazda kerítését megrongálta. Jelentés szerint tanukat nem kérdezett ki a járőr, mert ilyenek az esetben nem voltak jelen. Itt megjegyeztem, hogy alig hihető, hogy az esetről tanu nem lett volna jelen, mert hiszen akkor ezen részeg egyén garázdálkodásával kiket is botrányoztatott meg?

Az egyik örs egy testi sértésnél használt kést szolgáltatott be, de azt nem jelentette, hogy a kést a járőr kinél és hol találta. Ugyanezen esetről az örs tanuk által nem állapította meg, hogy a gyanúsítottat combján ki szúrta meg. Mi sem természetesebb, mint az, hogy ezen kérdések utólagos tisztázására a bíróság is felhívta az örsöt. Az egyik örs jelentése szerint az egyik gyanúsított azzal védekezett, hogy a cselekmény elkövetésekor ittas volt. Az örs nem állapította meg s a tanuk előadásával nem bizonyította, hogy a gyanúsított ezen védekezése megfelel-e a valóságnak s ha igen, hogy akkor mennyit ivott és mily fokban volt ittas. Már pedig tudnunk kell,

IV.

— „Jó napot, kívánok!“

— „Jó napot, őrmester úr!“ — szölt ki ketrecéből az öreg postamester. „Rég nem láttam. Mi jót hozott?“

— „Nem hoztam én semmit, postamester úr, inkább viszek. Itt egy postautalványom, azt jöttem kiváltani.“

Az öreg megnézte az utalványt s aztán a pápaszeme felett megrökönyödve nézett Varsára.

— „Ennyi pénzem nekem nincsen. De mit is gondol őrmester úr, nem bankház a herkulesfürdői posta, hogy csak úgy teremjenek itt az ezresek, mint réten a virág.“

Nagyot nevetett és megrázta öreg fejét.

— „Ennyi pénzem rég nem volt. Nyáron igen, de most még csak tavasz van, hiszen még csak most kezdődik.“

Varsa őrmester arca aggodalmassá nyúlt.

— „Pedig nekem ez a pénz máma kell. Az örs pénze. Ma kell feltétlenül.“

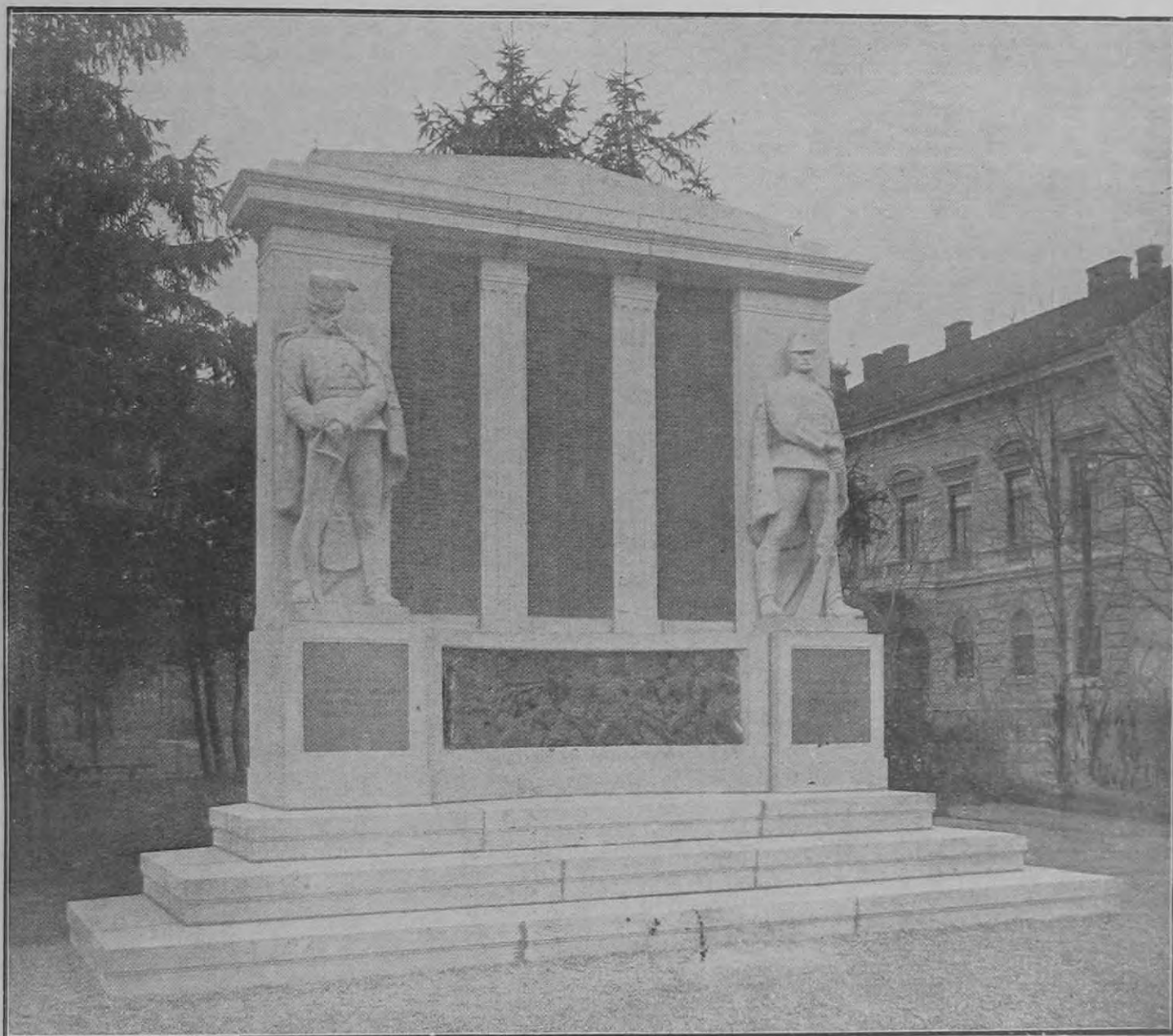
— „Nagyon kell? Pedig nem tudom hol keríthetnék. Nagyobb pénzzállítmány nincs jelezve. No de nincs még veszve semmi, mindjárt megkérdezem a fürdőigazgatóságot, nem küldenek-e pénzt. Az sokszor ki szokta segíteni az én sovány pénztáramat.“

A telefonhoz lépett s leakasztotta a kagylót, mely műveletben feltűnően akadályozta a hosszúszárú pipája s az öreg felváltva cserélgette a kezében a telefonkagylót és a pipaszárat, néha olyan mozdulatokat téve, mintha a telefonkagylót tartaná pipájának és a pipáját emelné a füléhez. Nehezen bár, de mégis sikerült a telefonálás. Az öreg mosolygó arccal kiszölt a ketrecből.

(Folytatjuk.)

hogya a beszámíthatóság szempontjából mindezeket tudnia kell a bíróságnak. Az utasítás is előírja, hogy nemcsak a terhelő és mentő, hanem a súlyosbító és enyhítő körülményeket is meg kell állapítani. Ha a nyomozó csendőr ezek megállapítását elmulasztja, akkor hetek, hónapok múlva ez alig sikerülhet a bíróságnak, mert legalább is a koresmai személyzet idők múltán képtelen lesz visszaemlékezni arra, hogy a kérdéses időben mennyi italt szolgáltatott ki a gyanúsítottoknak.

Oldalakat lehetne még írni mindazon hiányokról, amiket ily bűnügyi feljelentések átvizsgálásakor észlelhetünk. Fenti néhány példával csupán arra szándékoztam rámutatni, hogy a fogalmazványok alapos átvizsgálása nagy figyelmet és gyakorlati tapasztalatot, mindenekfelett azonban a törvények, szabályok és utasítások alapos ismeretét követeli. Az átvizsgálásnál azonban fáradságot nem szabad ismerni, mert csak így leszünk képesek az őrsök nyomozó tevékenységét és annak eredményét



A limanovai huszárok emléke Sopronban.

Más fogalmazványokból azt állapítottam meg, hogy az őrs későn értesült a bűncselekmény elkövetéséről, hogy nem említette, hogy a házkutatást mely tanúk jelenlétében ejtette meg, lábnyomokról felvételt nem eszközölt, lopásért elfogott egyénél nem tartott házkutatást, ugyanezt személyileg sem motozta meg, nem állapította meg a nyomozó járőr, hogy egy lakat felfeszítése milyen eszközökkel történt, a többi ízben elkövetett lopás mikor történt, végül több ízben megelégedett azzal, hogy a gyanúsított a bűncselekmény elkövetését beismerte, anélkül, hogy bűnösségének egyéb bizonyítékait is beszerzte volna.

fokozni, javítani és elbírálni. A fogalmazványok felületes átvizsgálása és az elkövetett hibák elnézése a gyakorlati szolgálatban bosszulja meg magát.

A hasznos és fáradságos munkának azonban meg lesz a kellő jutalma; a bíróságok és ügyészségek véleménye az őrsök működéséről e tekintetben is mindinkább kedvező lesz s ha el sem érhetjük azt, hogy a csendőrség feljelentéséből mindjárt vádiratot szerkesszenek, de legalább is megnyugodhatunk abban a tudatban, hogy a csendőrség megfelel azon kötelességének, melyet a törvény, a bűnvádi perrendtartás reá ró.

Egy kis utbaigazítás a katonai bünvádi eljárás gyakorlati megismeréséhez.

Irta: Dr. KRANTZ DEZSŐ hadbíróőrnagy.

Készakarva adtam a fenti címet dolgozatomnak. Tapasztalat mutatja ugyanis, hogy valamely szakértekezés tudományos hangzású címe egymagában képes visszariasztani az olvasót, — ha nem szakember vagy ismereteinek bővítésével komolyan nem foglalkozó — olyannyira, hogy azzal a kényelmes megállapítással teszi félre az írásművet: minek is olvasnám el? — úgy sem értem — nem nekem való!

Már pedig én dolgozatomat a Csendőrségi Lapok bár nem elméleti jogászai képzettséggel, de annál nagyobb gyakorlati érzékkel bíró olvasótáborának szántam. Megírásával hiányt véltem pótolni, mert bár katonai bünvádi perrendtartásnak immár tíz éves életbenlétre tekinthet vissza: a katonai jogi irodalomban perrendünkkel foglalkozó szórványos értekezések kivül — legalább tudomásom szerint — nem akadt eddig senki, ki az 1912. évi XXXIII. t.-c.-be foglalt, a honvédbírói eljárásra és a honvédbírói szervezetre vonatkozó szabályokat s az azokkal kapcsolatos utasításokat népszerű módon ismertette volna.

Midőn ezt megteszem, már most hangsúlyoznom kell, hogy a rendelkezésekre álló hasábkok keretei közt a katonai bünvádi per körébe vágó valamennyi törvényes rendelkezést részletesen ismertetni nem lehet feladat. Mindazonáltal minden lényegest, azt, aminek gyakorlati hasznát az előjáró ép úgy veheti, mint a perbefogott, összefoglalván, lehetőleg teljességre törekedtem s a praktikus célt tartom szem előtt, midőn foglalkozom az eljárás alapelveire vonatkozó általános rendelkezésekkel, a bíróságok szervezetére és megalkulására vonatkozó s a szorosabb értelemben vett katonai bünvádi eljárási szabályokkal, de nem terjeszkedem ki részletekben azoknak az általános szabályoktól eltérő rendelkezésekre a tárgyalására, amelyeket különösen a hadrakelt seregnél kell alkalmazni.

— Katonai bünvádi perrendtartás!

Nem egyéb, mint a katonai bünvádi per körébe eső valamennyi törvényes rendelkezésnek egy törvénybe egyesítése. Azoknak az elveknek és szabályoknak a foglalat, amelyek szerint a katonai büntető jog érvényesíthető, ami más szóval azt jelenti, hogy — eltekintve a bírósági eljárás mellőzésével fegyelmi uton megtorolható csekélyebb vétségekre (kihágásokra) vonatkozó kivételtől — *bírói büntetésnek* büntettek és vétségek (kihágások) miatt csakis a katonai bünvádi perrendtartás szerint előrebocsátott *per* után, a honvéd ügyész által képviselt *közbáda* és az illetékes bíróság *ítélete* alapján lehet helye.

Látni fogjuk majd, mi minden történik a perben, hogyan folyik le az elejétől végig. De már most is észlelhetjük, hogy minden büntető perben az események láncolatában a legelső láncszem: maga a jogsértés, a katonai büntető törvény büntetéssel sújtott valamely szabályának megsértése. Ha nincs büncselekmény, nincs büntető per!

A második láncszemet az adja meg, hogy a megtorlást kívánó cselekmény napfényre derüljön, ismertté váljék, feljelentessék!

A katonai büntetőjog és a katonai szolgálati utasítások által előírt feljelentési kötelezettségből, de megkülönböztetve katonai viszonyok szelleméből folyik, hogy tényleges katonai egyének a büncselekmények feljelentésénél is rendszerint a szolgálati utat kötelesek betartani. Feljelentéseiket közvetlen előjáró parancsnokuknál, szabály szerint élő szóval kell megtenniük. Tisztek a feljelentést írásban is megtehetik.

Más személyek — magánegyenek — számára ily esetekben a polgári bünvádi perrendtartás (1896:XXXIII. t.-c. 89. §.) rendelkezései irányadóak; mindazonáltal ökságánál, a honvéd helyi hatóságoknál, az illetékes parancsnoknál, a honvéd ügyésznél s minden honvéd bíróságnál is megtehetik, azzal a hatállyal, hogy azok a feljelentést elfogadni illetve átvenni és szükség esetében illetékes helyre eljuttatni kötelesek.

Azoknak a büncselekményeknek feljelentésénél, amelyek, mint pl. a katonai büntető törvény 769. §-ában ütköző becsületsértés vétsége, csak a jogosult „kiváuat“-ára üldözhetők, tényleges katonai egyéneknek a szolgálati utat feltétlenül be kell tartaniuk. Más egyének e kiváuatot a feljelentések elfogadására fentebb megjelölt hatóságoknál illetve közegeknél adhatják elő. A névtelentől vagy teljesen ismeretlen egyéntől származó feljelentéseket rendszerint nem kell figyelembe venni.

Csak ha az ily — nem csupán az e részben jogosult kiváuatára üldözendő — büncselekményről szóló feljelentések határozott és a büncselekményt hitelt érdemlően megjelölő körülményeket tartalmaznak, kell ezeknek a körülményeknek megállapítása iránt feltűnés nélkül és a gyanúsított becsületét lehetőleg kímélve intézkedni.

Fontos kötelezettséget ró a perrendtartás a gyanúsított előjáró parancsnokságára, midőn valamely alárendeltjének bírósági úton üldözendő büncselekményéről értesül, a büncselekmény tárgyában megállapításokat és intézkedéseket kell foganatosítani.

Az előjáró parancsnokságnak e részbeni tevékenysége csupán előkészítő jelleggel bír. Ezért a „megállapítások“-at hosszadalmas nyomozások kerülésével csak annyiban kell végezniük, amennyiben azok a tényállás tisztázására, a bizonyítékok, úgyszintén a tettes személyének biztosítására — megszökésének megelőzésére — elkerülhetetlenül szükségesek.

Ügyelni kell arra is, hogy a büncselekmény nyomai és a bizonyítékok lehetőleg változatlanul fennmaradjanak.

A megállapításokat végző parancsnokság hallgatja ki a gyanúsítottat a vád tárgyára nézve. Irányelvül vegye ennél a kihallgatásnál, hogy ígéretet, ámitást, fenyegetést vagy más eszközt használnia avégből, hogy a gyanúsítottat beismerésre, vagy más határozott nyilatkozatra bírja — nem szabad. Alkalmat kell adnia neki arra, hogy az ellene fennforgó gyanuokat elháríthassa és az előnyére szolgáló körülményeket felhozassa.

A gyanúsított ellen — ideiglenes jellegű intézkedésként — a bünvádi eljárás érdekében előzetes letartóztatást lehet elrendelni:

a) ha büntett vagy vétség elkövetésénél tetten kapják, vagy közvetlenül a tett után a hivatalos nyomozás vagy a közhír a büncselekményben gyanusnak jelöli meg;

b) ha megszökött, vagy a szökésre előkészületeket tett, ha azzal a céllal, hogy magát a bünvádi eljárás elől elvonja, elrejtőzött és utóbb önként nem jelentkezett, vagy ha az alkalmazandó büntetésnek előrelátható nagysága vagy más fontos ok miatt megszökésétől lehet tartani;

c) ha a tanukra, szakértőkre vagy terheltekre az igazság kiderítését akadályozó módon hatni vagy egyébként a büncselekmény nyomainak megsemmisítésével, megváltoztatásával vagy elrejtésével a nyomozást megnehezíteni törekedett, vagy ha alaposan tartani lehet attól, hogy ezt megteszi;

d) ha az ellene indított eljárás alatt újabb büntetést vagy vétséget követett el, vagy ha a fennforgó különös körülmények folytán feltehető, hogy az elkövetett tettet megismétli, vagy pedig azt a tettet, amelyet megkísérelt, avagy amellyel fenyegetődzött, végre is hajtja, vagy

e) ha a tényleges katonai kötelékbe tartozó gyanúsított katonai okokból szabadlábban nem hagyható.

Csupán az a) pontra alapított előzetes letartóztatás negyvennyolc óránál tovább nem tarthat.

Az előzetes letartóztatást az elrendelésre jogosult által meghatározott letartóztató helyiségben, a körülményekhez képest valamely katonai bíróság fogházában kell foganatosítani.

A háború falánk spekulánsai — civilek és katonák — kapzsi étvágyú zsoldoshadseregként árasztották el a legyőzöttek területét. Egykor még szegyenkeznie kell annak, aki e rablóbizottságok valamelyikéhez tartozott.

Nitti: Európa hanyatlása.

Az előzetes letartóztatásba helyezett legfeljebb huszonnégy óra alatt ki kell hallgatni; levelezéseire fel kell ügyelni.

Tanukat csak abban az esetben hallgassunk ki, ha kihallgatásuk jelentékeny késedelem nélkül lehetséges és a tényállás tisztázására okvetlenül szükséges.

A gyanúsított és a tanúk kihallgatásáról rendszert nem kell jegyzőkönyvet készíteni. Elég, ha vallo-másuk lényeges tartalma a tényvázlatban (erről később lesz szó) röviden feljegyeztetik.

Polgári egyéneket, ha nincs kilátás arra, hogy közvetlen idézésre megjelennek, a községi (közbiztonsági) hatóság útján kell kihallgattatni. Így kell eljárni akkor is, ha a kihallgatandó polgári egyén a parancsnokság előtt idézés dacára meg nem jelent, vagy ugyanott a tanuságtevést megtagadta.

A nem helybeli polgári egyéneket kihallgatni csak akkor szükséges, ha kihallgatásuknak feltétlenül és azonnal kell megtörténnie. Ennek foganatosítása iránt az ügy sürgősségére való utalás mellett tartózkodási helyüknek rendőri (közbiztonsági) hatóságát keres-sük meg.

Előfordulhat, hogy valamely tanu eskü alatti ki-hallgatása már a parancsnoksági megállapítások során szükséges. Nevezetesen, ha közeli a veszély, hogy ez a tanu később nem lesz kihallgatható. E célból a parancsnokság a tanu eskü alatti kihallgatása végett a tanu tartózkodási helyén vagy annak közelében levő honvéd-bírószághoz fordul. Ha ez kellő időben el nem érhető, a megkeresést ahhoz a büntetőjárásbírószághoz kell intézni, amelynek területén a kihallgatandó tanu tartózkodik.

Ha szemlének, lefoglalásnak, házkutatásnak vagy személymotoszásnak honvéd vagy honvédség (csendőrség) által megszállott épületben, vagy helyiségben, vagy honvéd büntető bíróságnak alávetett egyénekkel szemben való foganatosítása válik sürgősen szükségesé: a parancsnokság ily hivatalos cselekmények foganatosítása végett a teljesítendő hivatalos cselekmények helyéhez legközelebb eső honvéd bírósághoz fordul. Ha ez kellő időben el nem érhető, a megkeresést ahhoz a büntetőjárásbírószághoz intézzük, amelynek területén a hivatalos cselekményt foganatosítani kell. Ha ez sem járhatna el kellő időben és a késedelem veszéllyel jár, a hivatalos cselekményt maga a parancsnokság foganatosítja, vagy annak foganatosítása végett a teljesítendő hivatalos cselekmény helyéhez legközelebb eső parancsnokságot keresi meg.

Ha ily sürgős hivatalos cselekmény valamely a polgári büntetőbíráskodásnak alávetett egyénnel szemben katonai stb. épületen (helyiségen) kívül lenne foganatosítandó, a megkeresést a területileg illetékes büntetőjárásbírószághoz kell intézni. Ha azonban a bíróság kellő időben el nem érhető, vagy a késedelem veszéllyel fenyeget, a hivatalos cselekmény teljesítésére rendőri (közbiztonsági) hatóságot kell igénybe venni.

Mindezek nem érintik az előjárónak azt a jogát, mely szerint az alája rendelt legénység holmiját és a szolgálati használatra rendelt helyiségeket megsemmisítheti és egyes tárgyakat további elhatározásig elvehet.

Katonai épületek nem katonai szolgálati használatra rendelt helyiségeinek átkutatása előtt azok birtokosa a személyes jelenlételre vagy képviseltetésre felhívandó. Akadályoztatásuk esetén a felhívást az illető családjának valamely felnőtt tagjához, ilyennek hiányában valamelyik házbélihez vagy szomszédhoz kell intézni.

Ha célszerű, a gyanúsítottak is alkalmat kell adni, hogy ily hivatalos cselekményeknél jelen legyen.

Mint hogy a katonai parancsnokságoknak és helyi hatóságoknak a büntetőbírószági nyomozó cselekmények formai része körül általában aligha lehet akkora gyakorlatuk és jártasságuk, mint a rendőrségnek, ennél fogva tőlük a katonai bünvádi perrendtartás e részben csak annyit kíván, hogy az ily hivatalos cselekményekre meghatározott lényeges alakosságokat igyekezzenek lehetőleg megtartani.

Így a szemle, lefoglalás, házkutatás vagy személymotoszás foganatosításáról helyén való jegyzőkönyvet szerkeszteni, különösen ha a hivatalos cselekmény eredménnyel járt.

A szemle-jegyzőkönyv a megsemmisített tárgyakról és a talált nyomokról és jelenségekről lehetőleg teljes és hű képet nyújtson. Evégből a jegyzőkönyvhöz a szükséghez képest rajzok, fényképek, tervek vagy vázlatok csatolandók. Mértékek, súlyok, méretek és helyi viszonyok ismert és minden kétséget kizáró kifejezéssel jelölendők meg.

A jegyzőkönyv fontos kelléke, hogy a hivatalos cselekmény helyét és napját, valamint a közreműködő vagy résztvevő egyének nevét feltüntesse, végül hogy a résztvevők a jegyzőkönyvet felolvasás és helybenhagyás után — s ezt a szövegben fel kell tüntetni — alá is írják.

Ha valamely előzetes letartóztatásba helyezett vagy szökevény gyanánt üldözött gyanúsítottokhoz intézett levelek, táviratok vagy egyéb küldemények lefoglalása válik szükségessé, a parancsnokság a posta- vagy táviróhivatalt vagy más szállító és fuvarozó intézetet a pontosan körülírandó küldeményeknek ideiglenes vizs-zatartása iránt megkeresi, egyidejűleg ha szükséges táviratilag vagy távbeszélő útján — az illetékes honvéd törvényszeket az ezen intézkedésre okot adott tényállás előadása mellett a lefoglalás elrendelése és foganatosítása végett értesíteti.

Így kell eljárni azoknak a leveleknek stb.-nek tekintetében, amelyekre vonatkozólag a fennforgó tényekből következtethető, hogy a gyanúsítottól származnak, vagy részére rendelve és hogy tartalmuk a büntető-bírószági eljárásra jelentős. A parancsnokság azonban nem kívánhatja, hogy ily küldemények neki kiszolgál-tassanak.

Tényleges honvéd és csendőr egyéneknek "harmadik személy hibájából bekövetkezett nem természetes vagy erőszakos halála esetében a tényálladékat a H-7. jel-zetű „Utasítás a természetellenes és erőszakos halál-eseteknél követendő eljárásra a m. kir. honvédségnél" c. szolgálati könyv határozványai szerint kell megállapítani.

Azokat a tárgyakat, amelyek a bűncselekményből erednek, amelyeknél, vagy amelyeken a bűncselekményt elkövettek, vagy amelyeket valószínűleg a tettes hagyott a tett színhelyén, valamint egyáltalán azokat a tárgyakat, amelyeket a gyanúsítottak vagy a tanúk felismerés végett meg kell majd mutatni, vagy amelyek egyébként bizonyítékként szolgálhatnak, pontosan jegyzékbe kell foglalni és amennyire lehetséges és a későbbi bizonyításfelvétel céljaira szükséges, abban az állapotban, amelyben feltalálásukkor voltak, biztos őrizet alá kell helyezni.

A gyors romlás veszélyének kitett tárgyakat, valamint azokat, amelyeknek eltartása jelentékeny költség-gel jár, vagy amelyeket a károsult nem nélkülözhet, a bűnügy szempontjából fontos ismertetőjeleik szerint pontosan le kell írni és a károsultnak visszaadni. A károsultat — ha szükséges — egyuttal fel lehet szólítani, hogy e tárgyakat a későbbi bizonyításfelvétel céljaira alkalmas állapotban lehetőleg tartsa fenn és kívánatra ismét bocsássa rendelkezésre.

Ha a károsult ismeretlen, a gyors romlás veszélyé-nek kitett tárgyak leírásuk után elárverezendők.

Amint a parancsnokság az eddig ismertettek figyelembe vételével a bűncselekmény feljelentését vagy az arról való egyébkénti tudomásszerzést követő „előzetes megállapításokat" befejezte, a tényállást, amennyire módjában állott, tisztázta, a szükséges intézkedéseket foganatosította: a megállapított tényállást, a gyanu-okokat és bizonyítékokat felölöl, tüzetes *tényvázlatot* szerkeszt a „Szolgálati Szabályzat a m. kir. honvédség számára" I. Rész 650. pontjának megfelelőleg.

A tényvázlat az anyakönyvi lap másolatát s amennyiben lehetséges és a bünvádi eljárás szempont-jából szükséges, az őrizetbe vett tárgyakat, ha pedig elárvereztettek, a befolyt összeget kell csatolni.

Ha egy és ugyanazon bűncselekmény elkövetésénél több oly egyén vett részt, akik ugyanannak a parancsnokságnak vannak alárendelve, csak egy tényvázlatot kell szerkeszteni.

Ha a gyanúsított ellen bünvádi eljárás más bűncselekmény miatt még folyamatban van, ezt az új tényvázlatban fel kell említeni.

Ha a megállapítások szerint nem forog fenn gyanú arra nézve, hogy a bűncselekményt bizonyos aláren-

delt egyén követte el, akkor a kiderített tényállást jelentésbe kell foglalni.

Ezek után a csapat (intézet) vagy más önálló parancsnokság a tényvázlatot, illetőleg a jelentést haladéktalanul és közvetlenül a bűnvádi üldözés jogával felruházott parancsnok, az „illetékes parancsnok” elé köteles terjeszteni, elhatározásáig a netán felmerülő, halasztást nem tűrő megállapításokat és intézkedéseket fogantatosítani és eredményüket az illetékes parancsnoknak azonnal tudtára adni.

Tudnunk kell ugyanis, hogy a katonai bűnvádi perrendtartás a bűnvádi üldözés jogát magasabb katonai parancsnokok, „illetékes parancsnokok” kezébe teszi le.

Különleges, és a polgári peres eljárástól merőben elütő rendelkezése ez a törvénynek, mely abban leli indokát, hogy a parancsnok lévén felelős a fegyveres erő jogiendjének és fegyelmének fenntartásáért, a törvény részére, parancsnoklási körletén belül a bűnvádi üldözésre jelentős és tágas befollyást biztosít, hogy említett feladatának teljes mértékben megfelelhessen.

Az illetékes parancsnok az őt e minőségében megillető jogokat és kötelezettségeket — amennyiben a törvény szerint nem kell személyesen rendelkeznie, — a melléje adott jogász szakközeg: honvéd ügyésze által gyakorolja.

Ekként a bűnvádi üldözés joga kifelé az illetékes parancsnok hatásmi ténykedése, befelé pedig az ügyész perbeli ténykedése gyanánt jelentkezik.

Az ügyésznek, hogy a bűnvádi eljárást megindíthassa, illetékes parancsnokának megbízására van szüksége, ezenkívül oly bűncselekményeknél, amelyek csak kívánatra (magánindítványra) üldözhetők, az üldözés elrendelhetéséhez e kívánat (magánindítvány) előterjesztése is szükséges.

Az illetékes parancsnok köteles a büntetőbírói úton üldözendő oly bűncselekmények miatt, amelyek tudomására jutnak és hatáskörébe esnek, ha csak az alól nincs kifejezetten kivételnek helye, a büntetőbírói eljárást folyamatba tenni.

A bűnvádi üldözés jogát illetőleg az elméleti jogtudományban tudvalevőleg két elv áll egymással szemben, u. m. a *legalitás* és az *opportunitas* elve. Az előbbi a törvénytől teszi függővé a bűnvádi üldözést, a bűnvádi üldözésre jogosult nem tekinthet el célszerűségi okokból oly bűncselekmények üldözésétől, amelyeknél a megbüntetés előfeltételei fennforognak. A másik elv szerint is köteles ugyan a bűnvádi üldözésre jogosult a törvény szerint eljárni, csak hogy e mellett a célszerűségi szempontokat is kell mérlegelnie. Fel van jogosítva arra, hogy egyes esetekben az üldözéstől még akkor is eltekinthessen, ha a büntetés előfeltételei fennforognak.

Bár az újabb időkben erős áramlás tapasztalható, amely azzal az indokolással, hogy túl sok az üldözés, a bűnvádi üldözésben az opportunitásnak tágabb teret kíván engedni: törvényünk mégis a legalitás elvét fogadta el, hogy eleve tárgyalanná tegyen minden bizalmatlanságot, amely az illetékes parancsnoknak, mint a bűnvádi üldözésre jogosultnak állásával szemben megnyilatkozhatnék.

A katonai büntető eljárásban a *vád mindig közvád* s azt a közvádlo: a honvéd ügyész képviseli. A katonai bűnvádi perrendtartás tehát a polgári bűnvádi perrendtartással ellentétben nem ismer magánvádat.

A polgári bűnvádi perrendtartásból ismeretes, hogy a vádnak a bíróság előtt magánszemélyek által való önálló képviselete, az úgynevezett magánvád a polgári bűnvádi perrendtartás szerint kétféle, u. m. a főmagánvád és a pótmagánvád.

(Folytatjuk.)

Ha a közönség tudná, hogy gyakran milyen könnyelműen, öntelten és mekkora szkepticizmussal tárgyalják nemzetek legéletbevágóbb kérdéseit, nem tűrne sokáig egynémely tévedést, amely ma felforgatja Európa békéjét.

Nitti: Európa hanyatlása.

Gondolatok az önképzésről.

Irta: SZÜCS JÓZSEF csendőr (Székesfehérvár).

A próbacsendőr-tanfolyamon hangoztatták, az utasítás elrendeli és valamennyi előjárónk az önképzésre buzdít bennünket.

Pedig hány fiatal bajtársamnak kellemetlen, terhes, meg nem értett valamiként él agyában az önképzés kötelezettsége, mely csak arra jó, hogy a csendőrt egy nem teljesített kötelesség tudatával az élet örömeinek élvezetében korlátozza.

Mikor a testülethez jöttünk, egyáltalán nem tudtuk, hogy mi a csendőrség, mert az ifjú rendszerint a csendőrség belső életének ismerete nélkül, külső okok behatása alatt határozza el magát arra, hogy csendőrré legyen. Mi csak a szép egyenruhát, a tekintélyes kalapot, a félelmeten szuronyt és a csendőrt körülvevő tiszteletet láttuk, de fogalmunk sem volt arról, hogy milyen nagy erkölcsi és szellemi követelményekkel lép fel velünk szemben az új életpálya. Csalódni azonban mégis csak az csalódik, aki a csendőri hivatást egy dologtalan, henye élet reményében választotta életpályául, míg a komoly, a becsületes munkából megélni akaró ember természetesnek találja, hogy a fizetésért munkát, még pedig sok és becsületes munkát követelnek.

Apámnál, ki tekintélyes uradalmi gazda volt, sokszor megfordultak a csendőrök; ma már tudom, hogy miért. Mint igazságszerető, jó hírben álló egyén — sok mindenről tájékoztatta őket.

Mint kis fiúnak, különösen megragadta figyelmemet egy idősebb, komoly altiszt, ki bennünket, gyermekeket nagyon kedvelt és becézett. Azt ígérte, ha jó leszek, hoz puskát, kalapot és akkor belőlem is csendőr lesz. Ugy látszik, nagyon jó voltam, mert tényleg csendőr lettem.

Ennek az altisztnek — kit mi röviden csak Horváth bácsinak hívtunk — a fellépése, komoly magatartása és az a kiérdemelt tisztelet, melyben mindenki részesítette, oly nagy hatást gyakorolt rám, hogy már serdülő fiúkorban például állítottam magamnak s visszavonhatatlanul eldöntöttem, hogy én is csendőr leszek.

Horváth bácsi elkerült tájékunkról, engem pedig hazám iránti kötelességem a haretérre szólított. A francia frontra kerültem, Verdun alá, később francia fogságba. De a haretéren is és a fogságban is mindig előttem lebegett Horváth bácsi képe; minden tettemnél eszembe jutott, hogy vajjon Horváth bácsi, a derék csendőr, mit szólna hozzá.

Hazatértem és végre beteljesedett a régi vágyam: csendőr lettem.

Bajtársak, a legtöbbször közületek egy dalia járőr látása, egy leleményes nyomozás híre vagy talán az én esetemhez hasonló benyomások érlelték meg a testületbe való belépés gondolatát. Nem is hitte senki közülünk, hogy milyen nehéz igazi csendőrré lenni, milyen nehéz a tanulás, amely pályánkon egyedül segít előre. Mert tudni nagyon szép, de a tudást megszerezni nehéz.

A bűnözők világa nagy felkészültséggel dolgozik nemcsak a városokban, hanem a mi működési területünkön is. A küzdelem ma inkább szellemi, mint valóságos fegyverekkel történik, természetes tehát, hogy szellemi felkészültségben nekünk sem szabad a bűnözők mögött maradnunk. A másod-

csendőr — ha még hozzá egy kicsit lelkiismeretlen is — helyzetét mindenesetre könnyebben foghatja fel, de hát nem leszünk mindig másodcsendőrök, észre sem vesszük, mily gyorsan elperegnék felettünk az elfecsérelt évek, hogyan álljuk majd meg a helyünket mint járőrvezetők, azután mint őrsparancsnokok? Az önképzésüket elhanyagoló, a saját jövőjükkel nem törődő csendőrökből lesznek a csendőri hivatás hajótöröttjei, az örökösen elégedetlen és önmagukkal meghasonlott csendőrök, kik



A szombathelyi új csendőrlaktanya két épülete.

soha semmire sem viszik és pályájuk derekán egy hiábavalóan eltöltött élet tudatával távoznak a tetsületből, sorsukért mindig másokat és sohasem önmagukat okolván.

Amit ismeretekben az elméleti tanfolyamok nyújtanak, azt csak szükös alapnak tekinthetjük, mert az a *legkevesebb*, amit egy csendőrnek tudnia kell. Aki a legkevesebb tudással meg nem elégszik — és ki elégedhetik meg azzal? — annak önképzés útján kell a tudását fejlesztenie.

De hát mily irányban folytassuk önképzésünket?

A szigorúan vett csendőrségi tárgyakkal és utasításokkal a tananyagbeosztás szerint állandóan foglalkozunk kell, mert arra folyton szükségünk van. Írásbeli feladataink kidolgozásánál törekedjünk a helyes írásra, kivált arra, hogy szép, kerek, félre nem érthető, nem túl terjedős mondatokban írjuk le mondanivalónkat.

Szabad időnkben reális tárgyakkal, földrajzzal, történelemmel és számtannal kell leginkább foglalkoznunk. Minden csendőrtől el lehet várni, hogy Egésmagyarország földrajzát részletesen és pontosan, legalább a szomszéd államokét pedig általánosságban ismerje. Tankönyvül ajánlható a polgári iskolák alsó, szükségből az elemi iskolák felsőbb osztályának tankönyve.

A történelemből hazánk dicső történetét — nézetem szerint — a csendőrnek szintén tudnia kell. Erőt, kitartást, önzetlen hazafiságot és hazánk jobb jövőjébe vetett törhetetlen bizalmat csakis történelmünk ragyogó példáiból meríthetünk. Valóság, hogy sok fiatal bajtársam megfordul hivatalokban és magánházaknál, hol egy képen egy-egy emlékeztető történelmi jelenet, az önfeláldozásig menő hűségnek egy-egy tiündöklő példaképe van megörökítve és oly idegenül áll vele szemben, mintha nem is volna magyar ember. Nem szégyenletes-e ez?

Mi, csendőrök, kik falun a tulajdonképeni intelligencián, a jegyzőn, tanítón és egyéb csekélyszámu iskolázott emberen kívül az iskolázottabb elemet kell, hogy képviseljük, nem tölthetjük be teljes mértékben hivatásunkat, ha még a műveltség legalapvetőbb fogalmaiban is ilyen nagy tájékozatlanságot tanúsítunk.

Francia fogságban egy reggel a kútnál vizet szivattyúztam. Odajött egy 6—7 éves francia gyerek, végignézett s a kút mellett lévő vedret, — mely vízzel volt tele — felkapta, ráöntötte és a legnagyobb megvetéssel „Boche“-nak (a németeket gúnyolják így a franciák) nevezve elszaladt.

Ezt a gyermeket nem biztatta erre senki, ezt csak tanították és nevelték. Nem látta bennem a hazájáért távoli harctereken küzdő, védtelenné vált harcost, hanem csak hazája ellenségét, a „Boche“-ot, akin bosszút kell állani, úgy, ahogy éppen lehet. Nincs is a világnak még egy olyan nemzete, amely jobban gyűlölné a németeket, no meg minket is, mint a francia.

Mennyi alkalma nyílik a csendőrnek a néppel való érintkezésben arra, hogy léha és a csendőr tekintélyét sehogyan sem öregbítő üres beszélgetések helyett hazánk sorsa iránt keltse fel a tájékozatlan falusi ember érdeklődését és hogy annak hazafias érzését felkeltse és erősítse, mert a hazafias érzés a mi népünkben nagy mértékben megvan, csak szunnyad benne és biztatásra, buzdításra szorul.

Annai gyalázatra, igazságtalanságra, cinikus erőszakoskodásra, amit nekünk el kellett és kell szenvednünk, egy nemzetnek olyan arcülvérése, lábbaltiprására, kirablására, mint amit velünk elkövettek, a Balkánnak és a szerecseneknek arra az uralmára, amit ma tapasztalhatunk, nincs példa a történelemben. Ezt kell a falu népének százszor és ezerszer megmagyarázni, hadd szoruljon ökölbé a keze, úgy, mint az én kis francia ellenségemnek.

Ha a csendőri és egyéb ismeretekben alaposan képezzük magunkat, az olvasás iránt is megjön a kedvünk. Kellő alapismeretek hiányában tudom, hogy sok bajtársamnak unalmasnak látszik az olvasás, mert az olvasottakat nehezen érti meg.

A jelszó: Csak jó könyveket olvassunk.

Amíg e téren tájékozottsággal nem rendelkezünk, célszerű az őrsnek esetleg meglevő könyvtárából olvasni. Jó az Általános Ismeretek Tárát alaposan áttanulmányozni, sok értékes tudnivaló van benne. Kerületemnél egy igen értékes, válogatott



A szombathelyi csendőrlaktanya iskolaépülete.

művekkel rendelkező könyvtár van, melyből minden külállomásbeli csendőr is kölcsönözhet könyveket. A könyvtárt kezelő tiszthelyettes úr fiatalabb bajtársait a könyvek kiválasztásánál támogatja, csak meg kell mondani vagy írni, hogy mily tárgyú művet akar olvasni az ember.

Ahol ily — manapság csak nehezen létesíthető — értékes intézmény nincsen és a csendőrnek falusi olvasóköreiből és kaszinókból kell könyvet kikölcsönöznie, ott a rendszerint nagyobb áttekintéssel bíró könyvtáros vagy a tanító vehető segítségül a kiválogatásnál, kik azt a csendőrnek bizonyára készségesen megteszik.

A könyvek alapos kiválasztására azért van szükségünk, mert nem minden könyv érdekel minket és igazán kár volna a drága időt haszontalan, vagy általunk meg nem érthető könyv olvasásával fecsérelni.

A katonai ismeretekből is sajátítsunk el magunknak annyit, hogy egy rendfokozatunknak megfelelő osztagot minden körülmények között el tudjunk vezetni, ezért olvasgassuk a gyakorlati, szolgálati és egyéb szabályokat is.

Az önképzés, a saját elhatározásból való tanulás csak az első hetekben nehéz és kényelmetlen, de az első eredmények annyi kedvet, lelkesedést és tudásvágyat öntenek az emberbe, hogy a tanulásnak valósággal rabjává lesz.

A szép, tetszetős és helyes írás elsajátítása a csendőrnek nélkülözhetetlen. A szép írásnak a csendőr nemcsak a testületnél, hanem polgári életben is nagy hasznát veszi. Hány ember keresi meg a kenyerét azzal, hogy szépen és helyesen tud írni? Ehhez pedig a világon semmi egyéb nem kell, mint nagy szorgalom és sok türelem. Gyakorlat dolga az egész, azt pedig nem nehéz megszerezni.

Ha szerte tekintünk, ma mindenki, aki boldogulni akar, az tanul és arra igyekszik, hogy mennél több és hasznosabb ismeretet elsajátítson. Mennyivel inkább van szükségünk nekünk az önképzésre, művelődésre, kik aránylag csekély előképzettséggel rendelkezünk, de akiktől hivatásunk tudást és pedig sok és alapos tudást követel meg.

Csak így érhetjük el azt, hogy hivatásunkat Hazánk és a köz javára — úgy mint Horthy bácsi — kiválóan teljesíthessük.

Semmi sem lehetetlen, csak akarni kell. Éppen úgy, ahogy a gazda nem tekintí fölösleges tehernek kertje megmunkálását, mert annak ő látja hasznát, éppen úgy nem tekintheti tehernek a csendőr sem azt a munkát, amit értelmének, agyának megmunkálására fordít, mert hiszen annak senki más a világon hasznát nem veszi, csak ő maga. Hány ember örülne neki, ha olyan alkalma volna a tanulásra, mint amilyen a csendőrnek van, hányan lennének hálásak azért, ha úgy kényszerítenék őket az önképzésre, mint a csendőröket. De hálásak a leszerelt csendőrök is, mert az egyenruhát levetik és beszolgáltatják, de azt, amit megtanultak, magukkal viszik — második nyugdíjnak.

Európa nem tudja visszaszerezni hitelét addig, amíg békéje nem lesz s nem lesz békéje mindaddig, amíg el nem pusztítja az erőszaknak azt a gépezetét, amelyet a gyűlölet szerkesztett és amelyet a tudatlanság fejlesztett.

Nitti: Európa hanyatlása.

Fényképek sokszorosítása.

A Münchenben megjelenő „Polizeibeamtenblatt” egyik legutóbbi számában A. Rauch bajor csendőrőrsparancsnok praktikus útmutatást közöl arra nézve, hogy „miként lehet szakismeret és fényképezőgép nélkül és elenyésző költséggel fényképeket sokszorosítani?”

Úgy gondoljuk, hogy ennek az útmutatásnak alkalmazásán testületünk tagjai és hasznát vehetik, ezért azt az alábbiakban közöljük:

A vidéken szolgálatot teljesítő csendőrnek legtöbb esetben nem áll fényképész rendelkezésére, eredményt pedig csak úgy tud elérni, ha a szükséges segédeszközök rendelkezésére állanak és ha azokat helyesen tudja felhasználni.

Azt bizonyára mindenki elismeri, hogy a modern bűnözés mai fejlettsége mellett bizonyos fényképészeti szakismeretre a csendőrnek is szüksége van. Az alábbiakban útmutatást kívánok adni arra nézve, hogy miként lehet fényképeket házilag sokszorosítani; de az elmondandóknak az amatőrök is hasznát vehetik, mert képeiket így kevesebb anyag felhasználása mellett, tehát a rendes eljárásnál sokkal gazdaságosabban sokszorosíthatják.

Hányszor előfordul, hogy megtelepedett gyanús idegenek igazoltatása alkalmával a csendőr az előmutatott igazoló iratok valódiságában kételkedik, illetve azokat valódiaknak tartja, de gyanu merül fel arra nézve, hogy felmutatójuk nem jogos úton jutott azok birtokába. Ilyen esetekben a csendőr megszerzi az illető egyén fényképét és sokszorosítja. Ennek különben nyomozásoknál, cigányok ellenőrzésénél, megszökött foglyok körözésénél stb. is különös jelentősége van.

A fényképek sokszorosításának két módja van, az egyik könnyebb, a másik nehezebb.

1. A fényképet a képpel felfelé egy másolókeretbe helyezzük (ezt magának otthon bárki elkészítheti), azután egy sötétebb helyiségben a képre fényérzékeny papírt helyezünk (érzékeny oldalával a fénykép felé) és a másolókeretet hátul lezárjuk. Most a keretet napfényre visszük és ott addig tartjuk, amíg a kép, illetve a fényérzékeny papír kellő megvilágítást kap. Ajánlatos egy kissé erősebben megvilágítani. Ezután a keretet ismét a sötétebb helyiségbe visszük, a fényérzékeny papírt belőle kivesszük, 8—10 percig aranyfürdőben, majd félórát többször váltogatott vízben fürösztjük. *Megszáradás után kész a negatív másolat.* A negatív másolathoz egészen vékony, átlátszó fényérzékeny papírt kell használni, mert annak a lemezt kell pótolnia. Ezután az egész eljárást megismételjük, azzal a különbséggel, hogy a fénykép helyére a kész negatív másolatot helyezzük: így annyi levonatot készíthetünk, ahányat akarunk.

Fényes felületű papír a legjobban felel meg. Különös súlyt kell helyezni arra, hogy az eredeti fénykép lehetőleg vékony és átlátszó legyen, ezt a fénykép hátoldalának radirozásával megállapíthatjuk.

2. A második, valamivel nehezebb eljárással kétségtelenül jobb másolatokat lehet készíteni, de általa betekintést nyerünk a géppel való fényképezésbe is.

A sokszorosítandó képet a másolókeretbe helyezzük úgy, mint a fentebb ismertetett eljárásnál. A továbbiakhoz egy teljesen sötét kamrára és vörös lámpára van szükség. Ott, ahol villanyvilágítás van, elég a villanykörtét két-háromrétű sötétvörös papirosba

burkolni. Szükség van még előhívóra, fixáló natronra és vékony gázfénypapírra.

Mindenekelőtt a sötétkamrában egy gázfénypapírt bevont részével a másolókeretben levő fényképre helyezünk és a keretet jól lezárjuk. Mielőtt az ember a sötétkamrából kijön, vigyázni kell, hogy a fényérzékeny papír jól el legyen takarva és hogy azt világosság ne érhesse. A másolókeretet testünkhöz tartjuk úgy, hogy a megvilágítandó fele világosságot ne kapjon, így kimegyünk vele a szabadba s ott megvilágítjuk. A megvilágításnak napfényes, világos időben legfeljebb 2–3 másodpercig, borús időben vagy kb. 25 gyertyafényű villanylámpánál 8–10 másodpercig szabad tartania. A megvilágítás után a keretet ismét a sötétkamrába visszük, a megvilágított gázfénypapírt kivesszük és egy tányér előhívóba tesszük. 8–10 pernyi előhívás után a másolatot vízzel jól kimossuk és utána 10 percre fixáló natronoldatba tesszük, majd innen kivéve, egynegyed óráig vízben áztatjuk. *Igy most már készen van a negatív kép.* Ezzel aztán az egész eljárást újra végigcsináljuk, de a fénykép helyére most már természetesen annak negatív másolatát tesszük. Így megkapjuk a pozitív képet, amelyből tetszés szerint akárhányat készíthetünk. Ha tökéletesebb másolatokat akarunk kapni, akkor a negatív másolathoz a gázfénypapír helyett fényképezőlemezt használhatunk.

Ezzel az eljárással az ember fényképezőgépen készített felvételeket is előhívhat és tetszés szerinti számban sokszorosíthat. Ha az itt ismertetett eljárásokat egynehányszor gyakoroljuk, egészen rövid idő (1–2 óra) alatt 20 másolatot is könnyen elkészíthetünk.

Ha a csendőr ezeket a másolatokat fényképpésszel akarná megcsináltatni, az vagy egyáltalán nem is válalná, vagy pedig csak napok múlva készítené el azokat, a költségekről nem is beszélve. De a csendőr állomáshelyén vagy az örskörletben a legtöbb esetben nincs is fényképező. Az itt ismertetett eljárások lehetővé teszik, hogy a csendőr gyorsan és könnyen, fényképező gép nélkül, sőt lemez nélkül is bármily képet önmaga sokszorosítson. A költség elenyésző, mert egyszerű beszerzésből nagyon sok másolatot lehet készíteni. A felmerült költséget az örspénztárból könnyen fedezni lehet.*

Az elmondottakkal nem akartam azt bizonyítani, hogy a fényképezéshez minden csendőrnek tökéletesen értenie kell, csak éppen a figyelmet kívántam az itt leírt eljárásokra felhívni, amelyekkel én már szép eredményeket értem el. Különösen a nagyobb és mozgalmassabb örsállomásokon lehet ennek hasznát venni.

* Ilyen természetű kiadást nálunk az örspénztárból nem lehet fedezni, de annak a bűnügyi átalányból való megtérítését — igazolt számlák alapján — a kir. ügyésztől lehet kérni. — Szerk.

A győztes népek ma azokban a vétkekben kéjelegnek, amelyeket a legjobban elítéltek és kegyetlenebb és okatlanabb cselekedeteket visznek véghez, mint amilyenekkel a háború alatt a legyőzöttek szándékait vádolták. Csak egy dolog változott meg: a harácsolást, az erőszakoskodást, az örületet és minden bűnt most a győztes demokrácia nevében visznek véghez.

Nitti: Európa hanyatlása.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Egy csomagfosztogató elfogása.

Irta: PINK PÁL 2. oszt. tiszth. (Olaszliszka.)

A lopásoknak egy egész különleges válfaját képezi a postai lopás.

A magyar posta feltétlen megbízhatósága úgy a bel- mint a külföldön közismert. Egy-egy postai küldemény, levél vagy csomag elveszése a legritkább esetek közé tartozik s annak ilyenkor a legtöbb esetben maga a feladó az oka, aki küldeményét hiányosan vagy rosszul címezi meg. Fehérholló számba megy az az eset, mikor egy postai küldemény elveszését bűnös visszaélés okozza.

Ennek a biztonságnak oka a postai személyzet megbízhatóságán kívül, elsősorban a nagy ellenőrzés, amely alatt a postai küldemények kezelése történik. A feladott küldemény valósággal kézről-kézre jár, amíg a címzetthez kerül, minden hivatal, amelyen a küldemény átmegy, azt pontosan lajstromozza s ugyanígy adja tovább, a fő a gyors kézbesítés, a küldeménynek tehát sehol sem szabad sokáig hevernie. A megérkezett vagy indítandó postaanyag feldolgozásának a legtöbbször igen rövid idő alatt kell megtörténnie, úgy, hogy az azt kezelő személyzet egyáltalán nem érre egy-egy küldeménnyel hosszasan foglalkozni, annak tartalmát kutatgatni, vagy pláne azt kezelés közben megdézsmálni. Ahol ez mégis megtörténik, ott azt rendszerint olyan egyén követi el, aki ezzel rendszeresen foglalkozik.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy a postai küldemények kifosztása rendszerint vagy a feladó, vagy a rendeltetési állomáson történik, mert elsősorban ezeknél van lehetőség a küldemény visszatartására vagy eltűntetésére. A mozgóposták ugyanis a postaanyagot túlnyomó részben lezárt zsákokban kapják, amelyeket fel sem bontanak, a személyzet kis helyen egymás szemeláttára dolgozik, úgy, hogy küldemények felbontása itt csak úgy volna lehetséges, ha a mozgóposta egész személyzete összejárna, ami azonban teljesen kizártnak tekinthető.

Az ember azt gondolná, hogy a postán a pénzeslevelek kifosztása a leggyakoribb, mert hiszen a tettes annak tartalmát pontosan ismeri és mert ezen az úton juthat a legkönnyebben nagyobb pénzösszeghez. A valóság azonban az, hogy a legritkábban éppen a pénzeslevelek kifosztása fordul elő. A pénzesleveleket — mint egyáltalán a nagyobb értékkel bíró levélsanyagot — ugyanis mindenütt teljesen megbízható tisztviselők kezelik, a küldemény biztonságát tehát már a kezelők személye garantálja. Hasonlóképpen a pénzeslevélhordók is a legrégibb és legmegbízhatóbb altisztek soraiból kerülnek ki; én például egész szolgálati időm alatt mostanában hallottam az első esetet, hogy egy pénzeslevélhordó a reábizott pénz egy részét elsikkasztotta.

A csomagfosztás — bár aránylag többször fordul elő, mint a pénzeslevél kifosztása, — szintén nem tartozik a gyakori jelenségek közé, mert a csomag kibontása és újbóli lezárása körülményes, észrevétlenül nem hajtható végre, tehát kockázatos és emellett a zsákmányra való kilátás sem nagyon kedvező, mert a csomagok tartalma túlnyomó részben nem bír olyan nagy értékkel, amelyért érdemes lenne mindent kockáztatni. Ha csomagkifosztás mégis előfordul, az rendszerint kisebb hivatalokban történik meg, ahol a csomag sokáig hever és ahol a tettes nyugodtan dolgozhatik.

Hátra vannak még a levelek. Ezek kifosztása, illetve eltűntetése fordul elő a leggyakrabban.

Nagyon sok — különösen kevésbé intelligens — embernek meg van az a rossz szokása, hogy a pénzt az utalványdíj megtakarítása végett levélben és pedig többnyire közönséges levélben adja postára. Ez különösen a háború alatt divott, mikor az embernek nem mindig volt módja arra, hogy pénzt esetleg messze levő tábori postán rendszeren feladja, de pl. Amerikából ma is naponta százával érkeznek az 1–10 dollárt tartalmazó közönséges levelek. Egy lelkiismeretlen postai alkalmazottnak tehát nem kell egyebet tennie, mint naponta 20–30 ilyen amerikai levelet szobrevágni, ha

ezek közül csak három-négyben is talál dollárt, már szép haszonra tesz szert és még hozzá számon sem kérhetik tőle a leveleket, mert azok nem ajánlottak, hanem csak közönségesek voltak. A postai lopásnak tehát ez a legegyszerűbb, a legkevésbé kockázatos és így aránylag a leggyakoribb módja.

Természetes, hogy ott, ahol postai lopásról van szó, a tettes csakis postai alkalmazott lehet, mert a postai küldeményekhez más nem juthat hozzá. Idegenek rendszerint újságpapírral megtömött pénzeslevéllel kísérleteztek, amelynek kifosztását aztán a postára fogták, de rendszerint rajtavesztettek. Most különben a pénzeslevelet a postán, a tisztviselő előtt kell lepecsételni, így tehát a csalásnak ez a módja is rendkívül meg van nehezítve.

A csendőr ritkán jut abba a helyzetbe, hogy postai lopást nyomozzon, ha pedig azt mégis nyomoznia kell, úgy meglehetősen nehéz feladat elé van állítva. A postaigazgatóságok ugyanis előbb minden esetben a saját közegeikkel ú. n. „házi” nyomozást indítanak s csak akkor tesznek feljelentést, ha ez a házi nyomozás nem vezet eredményre. A csendőrség tehát már meglehetősen későn szerez tudomást az esetről, mikor már a gyanúsított, a tanúk stb. az ügy felől tájékozva vannak s a gyanúsítottnak elég ideje volt arra, hogy magát a védelemre előkészítse, a bűnjeleket eltüntesse, stb.

Az kétségtelen, hogy a postaigazgatóság szakértő megbízottjának közreműködésére és segítségére a csendőrnek mindig szüksége van, mert a bonyolult postai kezelés csinyját-binját a csendőr nem ismerheti így egy szakértő közeg közreműködése nélkül, esetleg igen lényeges körülményeket meg sem tudna állapítani. Mindamellet az eredmény szempontjából célszerű volna, ha a két nyomozás mindig egyszerre, egymással párhuzamosan történne, mert így az idővesztés és a nyomozás eredményét nem veszélyeztetné.

A felmerült gyanu időelőtti nyilvánítása vagy éppen a gyanúsítottal való közlése nem célszerű, mert — tettenérés esetét kivéve — eredményt csakis a gyanúsított hosszabb megfigyelésével lehet elérni, ami viszont nem lehetséges, ha a gyanúsított arról tud, vagy azt sejtí. A megfigyelés és az ezzel kapcsolatos bizalmas puhatolások során mindenekelőtt lehetőleg azt kell megállapítani, hogy általában honnan jövő vagy hova címzett küldemények szoktak elveszni, kiknek a kezén mennek át ezek a küldemények és a fasztoztatással kit lehet gyanúsítani. Ha gyanúsított van, akkor azt hosszabb időn át meg kell figyelni, amibe — kellő óvatosság mellett — ugyanazon hivatalban dolgozó postai alkalmazottakat is be lehet avatni. Ha tettenérésre törekszünk, akkor magunk által feladott vagy feladott, megjelölt tartalommal vagy feljegyzett számú bankjegyekkel is próbálkozhatunk.

Amint azt már cikkem elején említettem, a postai lopás meglehetősen ritka s a viszonyok konszolidálásával mindig ritkább lesz. Épen ezért nem tartom érdektelennek az alábbi esetet.

1923 október havában az olaszliszkai őrsre lettem helyezve. Alig egy hónap múlva, december hó elején felkeresett Silhavi Aladár, a miskolci posta- és táviratigazgatóság tanácsosa és értesített, hogy a postavizsgálatnál két amerikai levél gyanus eltűnését konstátálta. Mintán az általa megejtett puhatolás nem vezetett eredményre, megkért, hogy az ügyben a nyomozást, illetve inkább a megfigyelést, mi is ejtsük meg. Ezt természetesen készséggel megígérttem.

A nyomozás megkezdése előtt először egyes postakezelési ügyek iránt érdeklődtem. Megtudtam, hogy a olaszliszkai hivatal útján kapják a postai anyagot az Olasz-Tócsa-vasúti állomáson a mozgópostától saját küldőnc útján veszi át. A küldőnc a csomagokat a kezéhez kapja, míg a levélanyag erős levélzsákba van csomagolva. A levélzsákot egy erre a célra készült, különleges szerkezetű lakat zárja le, amelynek kulcslyukát egy lebetűzött papírlap, az úgynevezett zárlap fedí. A zárlap megsértése nélkül a lakatot kinyitni nem lehet, azért a zsákot felbontó postai alkalmazottnak a lakat kinyitása előtt a zárlap sértetlen voltáról meg kell győződnie. A közönséges levelek a zsákban köte-

gekben hevernek, míg az értékes küldemények, valamint az ajánlott levelek külön kötegbe vannak csomagolva és feltűnő piros papírba burkolva. A postai anyagot rovatlap kíséri, amelybe az ú. n. könyvelt küldemények egyenként be vannak vezetve.

A postatanácsos által közölt esetben az elveszett két levélre vonatkozó bejegyzés a rovatlapból durván és feltűnően ki volt gummizva. Ezt a hiányt csak a kenézli postamester vette észre, az olaszliszkai nem.

A gyanunak természetesen elsősorban az olaszliszkai postamesternő ellen kellett volna irányulnia. A postamesternő azonban már régen állott a posta szolgálatában, felebbvalói véleménye szerint is kizártnak volt tekinthető, hogy a tettes ő lett volna. Így hát a gyanu a küldőncre terelődött. A küldőnc, Pásztor János, már öt éve állott a postamesternő szolgálatában, azelőtt az anyja volt küldőnc sokáig. Nevezett — ki szüleinél, Pásztor Páléknál lakott, — a postatanácsos szinten megbízhatónak mondotta, de ettől el is tekintve, nevezett a zsákban levő küldeményhez hozzá sem juthatott, miután azt a postamesternőnek személyesen kellett kezelnie.

Az eset tudomásvétele után mikor csak tettem, magam mentem el a postára. Rendesen olyankor mentem, mikor a küldőnc a postával megérkezett. Már az első alkalommal láttam, hogy a postamesternő kötelességét nem teljesíti pontosan. A posta megérkezésekor székeről fel sem állott, semmit át nem nézett, csak a zsák kulcsát dobta oda „Jancsi”-nak. Jancsi pedig úgy tett-vett, mintha ő volna a postamester.

A lakatot mintegy pusztán érdeklődésből szemügyre véve, biztosra vettem, hogy azt kulcs nélkül is ki lehet nyitni (később, a nyomozás során egy ollóval és egy reszelővel tényleg ki is nyitottam), s így csak a zárlap nyújthatott volna biztonságot, azt azonban a postamesternő nem nézte meg.

Most már csak egy újabb levél elveszésére vártam, ami hamarosan be is következett. 1923 december 28-án Horváth Bertalanné vámosujfalui lakos feljelentést tett az őrsön, hogy Amerikából küldött csomagja felbontva és kifosztva érkezett meg, a postamesternő azonban a jegyzőkönyv felvételét megtagadta azzal az indoklással, hogy a csomagot már átvették és a hivatalból kivitték és így a tartalom hiánytalanságáért a posta már nem szavatolhat. Együttal közölte velem még hat más egyén nevét is, kik a részükre érkezett csomagot szintén kifosztva kapták kézhez.

A panaszost kioktattam, hogy azonnal menjen vissza a postára, panaszát vonja vissza és látszólag nyugodjon bele a történetbe. Céлом az volt, hogy a tettes magát biztonságban érezze. A nyílt fellépéstől tartózkodtam, mert tudtam, hogy egy szakértő postatisztviselő közreműködése nélkül a nyomozást aligha leszek képes lefolytatni. Ezért az esetről egyelőre csak a miskolci posta- és táviratigazgatóságot értesítettem és egy szakértő tisztviselő kiküldését kértem. A levelet Tokajban adattam fel, hogy az olaszliszkai postahivatal gyanút ne fogjon. A levélben kértem, hogy a kiküldendő tisztviselő megérkezésének idejéről engem egy szomszédos őrs útján értesítsen és hogy a tisztviselő a vonatról ne az állomás felől, hanem az ellenkező oldalon szálljon le, hogy a postaküldőnc meg ne lássa.

1924 január 16-án megérkezett Silhavi Aladár postatanácsos, kivel a vasutól egyenesen Vámosujfaluba mentünk és ott rövid idő alatt hét csomagkifosztásra vonatkozó panaszt vettünk fel. Megjegyzem, hogy ekkor Pásztor János már egy budapesti postahivatalban volt napibéres szolga, felesége azonban még szüleinél, Pásztor Páléknál lakott.

Az ügyben csak egy rajtaütésszerű házkutatás látszott célszerűnek. Pásztor Pál egy elég jómódú törpebirtokos, aki nem régen jött haza Amerikából s így nagyon tartottam attól, hogy ha a lopásokba ő is be van avatva, akkor a nyomozás eredményét meg-hiusíthatja azzal, hogy a lakásán talált minden amerikai eredetű tárgyra azt mondja, hogy ő hozta Amerikából. De ez szerencsére nem így történt, egyrészt, mert Pásztor Pál nem volt mindenbe beleavatva, másrészt és főleg pedig azért, mert a vagyonát féltette és ezért családjának bűnös tagjait nem merte védeni.

Vámosujfaluból azonnal a Pásztor Pál lakására mentünk, ahol házkutatást tartottam. A házkutatás során csak egy pár sárcipőt és egy új nadrágot találtunk, amelyekről a panaszok alapján bebizonyult, hogy postacsomagokból származnak, találtunk azonban 19 féle más új tárgyat (zefir, gyöcs és kelme 10–20 méterig, cipők, bőrök, stb.), amelyek kétes eredetűeknek látszottak. Pásztor Jánosnéval az egyes tárgyak holszerzését egyenként igazoltattam. Minden tárgyat a sajátjuknak mondták, csupán egy egész boxbőrre mondták, hogy az az apósáé. Pásztor Pál a bőrt tényleg sajátjának mondtatta azzal, hogy azt Sátoraljaújhelyen vette, míg a külön kikérdeztett Pásztor Pálné határozottan állította, hogy azt ő vette Sárospatakon. Ezen ellentmondás feltárása után Pásztor Pál beismerte, hogy a bőrt nem ő szerezte, hanem a családja. Pásztor Pálné pedig beismerte, hogy azt fia, János és István hozták a postáról.

Ezután Pásztor Jánosné szívtottam fel, hogy a megtalált tárgyak holszerzését egyenként igazolja. El is sorolta pontosan, hogy melyiket hol vette, mikor azonban azt mondtam, hogy no most aztán jöjjön velünk azokra a helyekre, amelyeket felsorolt, akkor töredelmesen bevallotta, hogy azokat egytől-egyetlen férje „szerezte” a postán, részben öccse, István közreműködésével.

Pásztor Istvánt egy járőrrel elfogattam. Beismerte, hogy bátyjának a csomagok kifosztásában segédkezett azért, hogy ő a postakocsiba fogott szamarakat vezette, mialatt bátyja a csomagokat fosztogatta, azután pedig a csomagokból ellopott tárgyakat hazavitte.

Pásztor Jánosért egy járőrt küldtem Budapestre. Ezzel egyidejűleg az olaszliszka postahivatal kézbesítési körébe tartozó Olaszliszka, Vámosujfalú, Viss és Kenézli községekben dobszó útján kihirdettem, hogy mindenki, akinek postaküldménye veszett el vagy fosztatott ki, az örsön jelentse. Így hamarosan 33 csomag és 8 levél kifosztása miatt tettek panaszt. A levelekből 48 dollárt loptak ki, hogy azonban a csomagokból mi minden veszett el, azt nem lehetett megállapítani, mert a tartalmat a címzetek nem ismerték minden esetben.

Amint a panaszok egyenként érkeztek, úgy került a gyanúsítottaknak őrizet alatt tartott lakásáról mindig több és több tárgy a bűnlejek közé. Lekerült a gyanúsítottakról és családtagjaikról minden használható ruha, az asztalokról, ágyakról, a dunya- és párnahuzatok, a bölcseben fekvő csecsemő alól a selyem és zefir pelenkák, csak az egyik panaszos által határozottan elveszettnek jelentett öt pár finom női harisnya nem akart előkerülni. Pásztor Jánosné azt mondtotta, hogy az anyósa tett el harisnyákat, az anyós azonban nem akart tudni róla semmit. Ezért egy járőrt kivezényeltem, hogy újra tartson tüzetes házkutatást. Ez a járőr egy új divánt a szó szoros értelmében széjjelszedett, s annak ülés- és támlatöleléke között, formálisan bedolgozva megtalálta nemcsak a keresett harisnyákat, hanem selyemruhákat, tizenegy tálcakendőt és nagy mennyiségű zefírt és kartont is. A nyomozás előtt gazdagon felöltözött család és szépen feldíszített lakás a nyomozás végén már csak rongycafatokban maradt.

Pásztor János postaküldőnc beismerte, hogy a csomagokat egy éven át fosztogatta úgy, hogy azok burkolatát egyszerűen felvágta és a csomag tartalmának megdézsmálása után (néhányat nagyon is felületesen) újra bevarta. Hogy mikor, kinek a csomagjából és milyen tárgyakat vett ki, arra már nem is emlékezett. A levélfosztogatást és a levélzsák kinyitását állhatatosan tagadta, annak dacára, hogy négy dollár beváltását reábizonyítottuk. Több dollár beváltását nem lehetett reábizonyítani, mert idegen valutáknak a magánforgalomban való beváltása tiltva volt s így a beváltóknak is érdekükben állott, hogy a dologról hallgassanak.

A sátoraljaújhelyi kir. törvényszék Pásztor Jánost másfélévi börtönre, Pásztor Pálnét négyhavi, Pásztor Jánosné háromhavi és Pásztor Istvánt kéthavi fogházra ítélte. Pásztor Pált pedig felmentette. A postamesternő hivatali mulasztását a posta- és távirdaigazgatóság fegyelmi úton torolta meg.

HIREK

Csendőrtiszti tanfolyam. Január 2-án Budapesten a Bösörmenyi-uti csendőrlaktanyában Kleiner Gyula ezredes parancsnoksága alatt egy újabb csendőrtiszti tanfolyam vette kezdetét. A tanfolyam tanárai: Kleiner Gyula ezredes (Szervezeti és Szolgálati Utasítás, Szolg. Szab. I–III. rész), Soltész Imre ezredes (a Bűnügyi nyomozás elmélete), Klemm László alezredes (Gyak. Szab. és B. Ü. szab.), Wachsmann Vilmos alezredes (Szemleutatisítás, Törvényes rendelkezések, Alkotmánytan, Védelmi ügyek), dr. Valló József őrnagy (Polgári büntetőtörvény és Bünvádi perrendtartás), dr. Cseh Mihály hadbíró-százados (Katonai büntető törvény és Katonai bünvádi perrendtartás), Uhlig László százados (Laktanya-szabályzat, Irodai ügyvitel és Közgazdálkodási határozványok), Puljer Fülöp százados (Sport), Aschenbrenner Mihály g. százados (Örs-szárny gazdaságkezelési és Pénztárkezelési utasítás, Illetékszabályzat), Schwarzkopf Ferenc főállatorvos (Lóügyi szabályzat). A tanfolyam hallgatói: Latzkovits László, Puljer Fülöp századosok, vitéz Taby Árpád, dr. Doboly Lajos, Bakó László, Klepp Károly főhadnagyok, Czirfusz Ferenc, Kiss Árpád, Kass László, Inezedy Ágoston hadnagyok és K. Mayer László hdj. őrmester.

A csendőrség és államrendőrség területének újabb szabályozása. A m. kir. belügyminiszter legutóbb kiadott rendeletével Budapest környékén a m. kir. csendőrség és államrendőrség működési területét újra szabályozta. A rendelet szerint Budafok, Albertfalva, Rákosszentmihály községek bel- és külterületén, valamint a Cinkota községhez tartozó Mátyásföldön a közbiztonsági szolgálatot kizárólag az állami rendőrség, míg Budakeszi, Budaörs, Törökbálint, Csömör, Kistarcsa és Nagytarcsa községeknek eddig az államrendőrséghez tartozott bel- és külterületén kizárólag a m. kir. csendőrség teljesíti. Nagytétény és Budatétény községekben a rendőrhatalmát teendőket az államrendőrség budafoki kapitánysága, a végrehajtó szolgálatot pedig a csendőrség látja el. A Mátyásföldi repülőtéren a közbiztonsági szolgálatot az államrendőrség és csendőrség közösen teljesíti. Ezen intézkedésekkel kapcsolatban a belügyminiszter a rákoscsabai államrendőrségi kirendeltséget, valamint a budafoki és rákos-szentmihályi csendőrségeket január 1-ével feloszlatta.

Fegyverhasználat. Ez év január 2-án Nemes Domokos és Czákó József ráczalmási örsbeli csendőrök szolgálaton kívül, eltávozási engedéllyel Makád községben tartózkodtak. Az utcán beszélgető csendőrök mellett ittás állapotban elhaladt Turóczy András makádi lakos, ki mikor hozzájuk ért, Nemes csendőrt — valószínűleg régi haragból kifolyólag — teljes erejéből arcultította. Erre Czákó csendőr kardot rántott és azzal a támadóra sújtott, majd azt, — mert támadásával a fegyverhasználat dacára sem hagyott fel — Nemes csendőr is egy ízben megvágta. Turóczy sérülései könnyebb természetűek. A kivizsgálás folyamatban van.

Gyűrűpecsét-címerek beküldése. A M. kir. Hadtörténelmi Múzeum a haditettekkel kapcsolatban adományozott nemesi címerek gyűrűpecsétjeit gyűjti és kéri, hogy ily címeres gyűrű pecsétlenyomatok a vonatkozó adatokkal (évszám, esetleg rövid leírás) az igazgatóság címére (IX., Üllői-út 49. I. em.) beküldessenek.

Házasságot kötöttek: Az I. kerületben: Adamkovits Sándor százados Thalmeiner Viktória úrhölgygel Vácán, Szabó László II. főtörzsrőrmester Mátyus Eszterrel Tiszasszentimrén.

Elhaltak. Nagy Tamás I. kerületbeli 2. oszt. tiszthelyettes Budapesten, Bagosi Ferenc V. kerületbeli ny. 2. oszt. tiszthelyettes Gyulán.

Dicséretetek. A Kormányzó Ur Öfömméltósága a Pusztavacsan 1924 december hó 1–4-ig tartott főuri vadászaton összpontosított csendőrség kifogástalan fellépéséért és magatartásáért legmagasabb elismerését nyilvánította.

Báró Than Károly altábornagy, budapesti honvéd állományparancsnok a m. kir. csendőrség felügyelőjével a következőket közölte: A Szolnok-, Szabolcs- és Esztergom vármegyvel csendőrszolgálat 1924 július 30-tól december 4-ig a helyi örségi örszolgálatot a honvédséggel együttesen látják el Budapesten. Ezen idő alatt fegyvelmezt, katonás és példás magatartásukkal tanujelét adták annak, hogy fontos hivatal-

saknak teljesen tudatában vannak. Szolgálatukat mindig teljes megelégedésre látták el és példáját nyújtották a honvédség és esendőrség között való mintaszerű együttműködésnek."

Az 1. számú esendőrkerület parancsnoka Ivánkovics Béla esztergomi osztálybeli 1. oszt. gazdasági tiszthelyettes hosszabb esendőrségi szolgálata alatt, de különösen az u. n. proletárdiktatúra bukását követő időkben nagy mérvben felzaporodott irodai teendők elvégzésében tanúsított ernyedetlen szorgalmáért valamint fáradságot nem ismerő odaadással és szaktudással kifejtett igen eredményes tevékenységéért; — Lakatos Sámuel budapesti 1. osztály állományába tartozó 2. oszt. tiszthelyettes mindenkor tanúsított kifogástalan, katonás, fegyelmezett és szolgálatkész magatartásáért, valamint az elosztó alosztállyal az anyagbeszerzés terén kifejtett fáradhatatlan és önzetlen munkásságáért okirattal megdicsérte.

A m. kir. V. számú esendőrkerület parancsnoka Rozsnyai János és Kupa Mihály 2. oszt., valamint Sterkfusz József 3. oszt. tiszthelyetteseket és Pénzes Sándor főtörzsrőrmestert hosszabb esendőrségi szolgálata idején a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított igen eredményes működésükért, kifogástalan magatartásukért, illetve Rozsnyai és Kupa tiszthelyetteseket még örseiknek kifogástalan rendbentartásáért, alárendeltjeik helyes nevelése, oktatása és befolyásolásáért nyilvánosan megdicsérte.

A gyulai osztály állományába tartozó Sándor Gábor 1. oszt., Buss Sándor 2. oszt. tiszthelyetteseket, Racsó József, Tihanyi Dániel, Bóné Károly főtörzsrőrmestereket és Murvai István őrmestert nyilvánosan megdicsérte, mert a Hugyez Mihály békéscsabai lakos sérelmére 1922. december 31-én elkövetett rablójelkossági tetteit fűrészt és nagy körültekintéssel fogantatott nyomozás során kiderítették és a tetteket az igazságszolgáltatás kezébe juttatták, illetve járőrvezetőjüket a nyomozásban hathatósan és eredményesen támogatták.

Kérelmek. Horváth Ferenc záhonyi (Szabolcsm.) őrsbeli gyalog esendőr kéri azt a m. kir. 1. osztály állományába tartozó bajtársát, ki kölcsönös áthelyezésüket kérelmezni hajlandó lenne, hogy címét vele közölje.

Mocsorán György esendőrt kéri Tari András szabadszállási (Pestm.) őrsbeli esendőr, hogy címét vele közölje.

Szalai Lajos főtörzsrőrmestert kéri Szabó János V. szabadszállási (Pestm.) őrsbeli 3. oszt. tiszthelyettes, hogy címét vele közölje. Az 1911/12. években a beodrai őrsön együtt szolgáltak.

Olvasóinkhoz! A esendőrség tagjainak önzetlen áldozatkészsége lehetővé tette, hogy lapunk ez év január 1-től ezentúl nagyobb terjedelemben, tökéletesebb kiállításban és illusztrálva jelenjen meg. A mi lapunk nem szolgál üzleti célokat s így minden fillért egy célra fordíthatunk: a esendőrségi szakirodalom fejlesztésére. Minden igyekezetünk arra fog irányulni, hogy olvasóinknak a Csendőrségi Lapokban ezután is egy, a hagyományos testületi szellemtől áthatott, tanulságos és úgy a esendőri, mint a katonai szakismereteket és eredményeket egyaránt fejlesztő és ápoló szaklapot nyújtsunk.

Dacára a lapunk fejlesztésével járó lényeges költségtöbbletnek, az előfizetési árat nem emeltük fel és egyelőre nem is szándékszunk felemelni. Ezért felhívjuk különösen a tisztikar szíves figyelmét arra, hogy a hozzájárulásra való csekély reáfizetés mellett lapunkat saját címükre is igen előnyösen megrendelhetik. A hozzájárulás ugyanis negyedévenként törzstiszteknél 1-50 aranykorona, főosztálytiszteknél 1-20 aranykorona, az 1/4 évi 2 aranykorona előfizetési árig tehát a különbözet járulása összege az előfizetési díjba beszámít, a lapot negyedévenként tulajdonképpen a ráfizetésért, vagyis 80, illetve 50 aranyfillérért kapják. Az előfizetési díjat — illetve mindig csak a hozzájárulás és az előfizetési díj közötti különbözetet — kérjük közvetlenül a Nemzeti Hitelintézet krisztinavárosi fiókjának beküldeni; magát a hozzájárulást az előfizetőktől is előfizetni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

D. M. esendőr Ötveny. 1. Ha katonai szolgálata idejét igazolni tudja, kötelezője 1927. július 31-én jár le. 2. A kitüntetés illetőleg az őrsön jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyvből ki kell tűnnie, hogy: 1. a kitüntetés idején hol és milyen rendfokozatban szolgált; 2. melyik évben és hol született és mi a sorozási évfolyama; 3. Mi volt az illetékes csapatfőnöke. (Az anyakönyvi lapszámot, ha ismeretes, fel kell tüntetni). 4. Kik voltak a kitüntetés idején tiszt előljárói? (Legalább 2-3 tiszt előljáró és ha ismeretes, azok tartózkodási helye megnevezendő). 5. Mikor és hol (mely helyen) kapta a kitüntetést? A jegyzőkönyv szolgálata útján a m. kir. belügyminiszter úrhoz (VI/c. osztály) terjesztendő fel, hol a további intézkedéseket hivatalból megteszik.

100. 1. Szörmegallér a esendőrségnél rendszeresítve nincsen, a 1904/5. 1921. számú honvédelmi miniszteri rendelet III. fejezet 2. pontja a tiszteknek csak megengedi, hogy a köpeny barna színű szörmegallért viseljenek. Legénységi állományú egyének szörmegallért nem viselhetnek. 2. Olvassa el lapunk 12. számában „Nőtlen K. — I. A.”-nak küldött üzenetünket.

G. M. esendőr. Ha katonai szolgálata idejét igazolni tudja, kötelezője 1925. április 30-án jár le. Az nem baj, hogy annak idején hat évre szóló kötelezőt írt alá, mert a hat évbe a katonai szolgálata idejéből három esztendő beszámít.

F. S. esendőr Hévízszentandrás. Írja meg egész pontosan, hogy a katonaságnál mettől meddig szolgált és mikor lépett be a esendőrséghez, mert ezeknek az adatoknak ismerete nélkül nem tudunk válaszolni.

Zs. M. 1. Mente csak a lovas esendőr legénység részére van rendszeresítve, lényegileg ugyanolyan szabásban, mint a tisztek részére, de prémszegélyezés nélkül és egyszerűbb mintájú zsinórzattal. Altisztek és esendőrök zsinórzata tábori barna, tiszthelyetteseké ezüst. A mente alakja és szabása az 1921. évi június 28-án kelt 1904/eln. 5. számú honvédelmi miniszteri rendelet II. fejezet 8. pontjában van leírva. 2. Félfinom szövettől készült egyenruha viselése a esendőr legénységnek meg van engedve.

S. F. tiszthelyettes. 1. Az ügyben nem érezzük magunkat hivatottnak a döntésre. Forduljanak szolgálata útján a kerületi parancsnoksághoz. 2. Ha magyar honosságának elismerését nem kérte, akkor már elkésett vele. Aki optálását nem kérte, az nem magyar állampolgár és így a esendőrségnél sem szolgálhat. Jelentse az esetet kihallgatáson, ha úgy áll a dolog, amint Ön írja, azonnal leszerelik. A magunk részéről nem hisszük, hogy ne volna optálva, mert különben a esendőrséghez fel sem vették volna.

1881. 1. Megtörtént. 2. A 86030/5. 1921. számú honvédelmi miniszteri rendelet érvényben van, kivételt csak a belügyminisztérium VI/c. osztálya tehet. 3. A gazdasági tiszthelyettesek rangsorolása a közel jövőben meg fog jelenni. Ha Ön sorolását sérelmesnek fogja találni, akkor indokainak bejelentése mellett a rangsor helyesbítését kérelmezheti. Tiszthelyettesi előléptetés csak a rendszeresített létszám végleges megállapítása után és csak annak arányában fog eszközöltetni. Megjegyezzük különben, hogy a 2. oszt. gazdasági tiszthelyettesek között Önnél még idősebbek is vannak.

3. oszt. tiszthelyettes. Miután a esendőr tiszthelyettesek az 1919. évi 80. számú Rendeleti Közlönyben közzétett 21170/eln. 39. számú körrendelet értelmében ez idő szerint rangosztályba nem sorolt havidíjasoknak tekintetnek, az 1873. évi II. t.-c.-ben biztosított kedvezményre elvileg nincsen igényük, ami azonban nem zárja ki azt, hogy ez alól a m. kir. Belügyminiszter úr (VI/c. osztály) kivételt ne engedélyezzen, különösen azokkal szemben, akik altisztek voltak és hivatalból minősítettettek át rangosztályba nem sorolt havidíjasokká. Megjegyezzük különben, hogy a esendőr tiszthelyettesek szolgálata állásának kérdése még kétséget kizáró módon eldöntve nincsen, nevezetesen, hogy azok rangosztályba nem sorolt havidíjasoknak tekintendők-e vagy sem. Ez természetesen nem változtat azon a tényen, hogy a 127599/VI. b. 1924. számú belügyminiszteri rendelet a esendőr tiszthelyetteseket is a „legénység” fogalma alá sorolja.

Németh tth Magyaróvár. Az összes tiszthelyettesek ezüst kalapzsinórt viselnek.

Csik esendőr, Szeghalom. Bencze Jenő előadó, Vallás- és Köznevelésiügyi minisztérium V. b. osztálya.

Főhadnagy. A „közalkalmazott” megjelölést rendszerint az összes közszolgálati alkalmazottak megjelölésére szoktuk használni. A közszolgálati alkalmazottak ellentétét képezik azok, akiket az állam különböző vállalatainál magánjogi viszony alapján alkalmaz éppen úgy, amint a magánvállalatok a magántisztviselőket alkalmaznak (vasúti-, posta-, gyári stb. alkalmazottak). Az alkalmazás folytán előálló közszolgálati szemben megkülönböztetjük az ú. n. kényszerű közszolgálatot, mint pl. az általános hadkötelezettséget, az esküdttszéki szolgálatot, a bírói tisztség kötelező elfogadását a községi igazgatásban, a gyámság, illetve a gondnokság elvállalására irányuló kötelezettséget, kisebb községekben a soros éjjeliőri szolgálatot stb. Az elmondottakból világosan kitűnik, hogy a csendőr a közalkalmazott fogalma alá esik.

Vadász. Orvvadász ellen — minthogy az orvvadászat az 1883. évi XX. t. c. 39. §-a értelmében nem képez hivatalból üldözendő cselekményt. — a csendőr csak a vadászterület tulajdonosának vagy bérlejtőjének, illetve ezek megbízottjának kérelmére van hivatalból felépítve, a tilos időben vadászók ellen azonban hivatalból is felléphet. A csendőr tehát az orvvadászt igazoltatja és az általa elkövetett cselekményt az indítványtételre jogosult egyénnel közli. A vadászfegyver az elejtett vaddal együtt minden esetben őrizetbe veendő s az eljárásra illetékes hatóságnak beszolgáltatandó, amely azután dönt afelől, hogy azokat elkobozza vagy tulajdonosuknak kiadja-e? Magánindítvány hiányában az orvvadászt — ha kiléte ismeretes vagy igazolva van — még akkor sem lehet elővezetni, ha az orvvadászaton tetten éretett. Ott, ahol az orvvadászat nagy számban szokott előfordulni, a vadászterület tulajdonosa vagy bérlejtője a vadászati kihágások üldözésére az őrsnek egyszersmindenkorra szóló nyilatkozatot is adhat. Ilyenkor a feljelentéshez a nyilatkozat hiteles másolatát kell csatolni.

Özvegy. 1924. július 1-étől kezdve az özvegy özvegyi nyugdíja csak akkor állapítható meg a férjét megillető fizetés 50%-ában, ha a férj nyugdíjba számítható szolgálati ideje a 40 évet elérte, vagy pedig az elhalt férj szolgálati idejére való tekintet nélkül akkor, ha az özvegy a 60 életévét meghaladta (1924. évi IV. t. c., illetve 5100/M. E. 1924. sz. rendelet III. feje. 5. pontja).

Öreg csendőr. 1. A katonai szolgálati időt elvileg csakis tiszti előjárókkal lehet igazoltatni, ha az eredeti anyakönyvi lap nincsen meg. Ha azonban a volt tiszti előjárók — mint az Ön esetében is — jelenleg Magyarország területén kívül tartózkodnak és tartózkodási helyüket megállapítani nem lehet, nézetünk szerint megpróbálhatja szolgálati idejét más módon is igazolni. Szerezzen be illetőségi helyének községi előjáróságától egy hivatalos bizonyítványt arról, hogy a községből mikor vonult be katonának (ezt a község előjárósága az előjegyzésekből minden bizonnyal meg tudja állapítani) és hogy meddig szolgált a hadseregben. Ha van olyan legénységi állományú bajtársa, akikkel együtt szolgált, azoktól is szerezzon be nyilatkozatot. Mikor annak idején a csendőrséghez jelentkezett, bizonyára volt valami okmánya, annak a felvételi iratai mellett kell lennie. Jelentse ügyét kihallgatáson és kérje őrsparancsnokát, hogy ügyéről vegyen fel jegyzőkönyvet és terjessze fel szolgálati úton a kerületi parancsnoksághoz. Az Ön által beszerzett iratokat a jegyzőkönyvhöz lehet mellékelni. A kerületi parancsnokság bizonyára meg fogja találni a módját — ha egyáltalán mód van rá — hogy az Ön szolgálati idejét megállapítsa. Ez bizony sok csendőrnek okoz gondot, de másfelől mindenkinek be kell látnia, hogy egyszerű bemondásra nem lehet szolgálati éveket megállapítani, mert ez a visszaélésnek tág teret nyitna. 2. Hogy Ön miért nem kap szabadságot, azt mi igazán nem tudhatjuk, de gondoljuk, mert saját maga írta meg, hogy a közeljövőben kétszer volt fenyítve. Nyugodjon meg: őrsparancsnoka bizonyára tudja, hogy mit miért csinál.

R. L. csendőr Kaposméről. Előléptetés szempontjából a megelőző szolgálati idő megszakítás esetén is beszámít, a megszakítás időtartamát azonban előző rangjához hozzá kell adni. Amennyiben az Ön megszakítása csak négy nap volt és föltéve, hogy előléptetésre alkalmasnak van minősítve, a folyó évben őrmesterré előléphet.

Nagy csendőr. Kötelezője 1925. november 30-án jár le.

1884. Érdeklődő. 1. Örökbe fogadott gyermek után családi pótlék csak akkor illetékes, ha a gyermek Önnel vérokonságban van. Ha a gyermek nejeinek rokona, családi pótlék nem illetékes. (127.559/VI. b. 1923. sz. B. M. rend. 12. pont d) alpont). 2. Kérheti és meg is kapja.

K. J. próbacsendőr Romhány. A karpaszomány viselése a csendőrségnél sem rendszeresítve, sem engedélyezve nincsen, annak viselése tehát szabálytalan.

K. J. Acs. Önnel — felülvizsgálata esetén — nyugdíjra van igénye, végkielégítést nem kaphat. Nyugállományba helyezése esetén az 1912. évi LXV. t. c. 43. §-a alapján nyugdíjának megváltását kérheti, a megváltás összege azonban a nyugdíjba számítható egy évi összajavalmazásának kétszeres összegénél nagyobb nem lehet.

R. S. ny. thts. Szuhakáll. A szanálási idő tartamára (1926. június 30-ig) az 1912. évi LXV. t. c. rendelkezéseit az 1924. évi 5100., illetve 5600. M. E. sz. kormányrendeletek módosították. Nyugdíja helyesen lett megállapítva, mert önnel a hivatkozott törvényben megállapított nyugilletmény 85%-a illetékes. Olvassa el különben lapunk 9. számában F. J. thtsnek adott válaszukat.

M. J. csendőr. Nagykanizsa. 1. Az eset részletes ismerete nélkül nehéz véleményt mondanunk. Ha a kérdéses összeg megtérítésére vonatkozó észrevétel méltánytalannak tartja, úgy jogában áll azt a belügyminiszter úrhoz megfellebbezni. A fellebbezést szolgálati úton kell előterjeszteni és abban a nekünk megírt indokokat bejelentheti. Mi azt hisszük, hogy a fellebbezésnek a belügyminiszter úr helyt fog adni. 2. A honvédség fogászati ambulátoriумаiban a csendőrség tagjai is éppen olyan kedvezményes kezelésben részesülnek, mint a honvédség vagy a várműségi tagjai. 3. Bárkinek bármilyen irányú dolgozatát szívesen fogadjuk és arról készséggel mondunk véleményt; ha közölhető, közöljük.

Kereszt. 1. Külföldre szabadságot a belügyminiszter úrtól (VI. c. osztály) kell kérni. 2. Az útlevelet a főszolgabíró útján az alispántól kell közvetlenül kérni. 3. Csak polgári ruhában utazhatik. 4. Az útlevel kiállítás költsége az alispáni hivatalnak kell befizetni. Fénykép szükséges. 5. Kérelmét bármikor előterjesztheti azzal, hogy a szabadságot csak később óhajtja megkezdeni. A kérvényben jelteni kell, hogy polgári ruhával és az utazáshoz szükséges pénzüsszeggel rendelkezik. Ha Ön valamelyik zárandoklattal akar utazni, akkor a vizumot a zárandoklat rendezősege beszerzi.

M. B. csendőr. Szokolya. Az állampolgárság végleges elismeréséről szóló bizonyítvány kiállítását a belügyminisztérium XIII. osztályában személyesen is lehet kérni. Ha sürgős szüksége van rá, soronkívül kiállítják.

Vitakozók. A cselekmény nem jogtalan elcsúszást, hanem lopást képez, mert talált tárgy csak az, amelyről a megtaláló nem tudja, hogy kié, míg ha a megtaláló — mint jelen esetben is — látja, hogy a tárgyat ki vesztette el, annak elidegenítésével még akkor is lopást követ el, ha a tárgy tulajdonosát, illetve elvesztőjét személyesen nem is ismeri. Így pl. lopást követ el a villamos kalauz is, aki a villamos kocsi-ban talált tárgyat eltulajdonítja, mert tudnia kell, hogy azt az utasok valamelyike vesztette el, rá nézve tehát a villamos kocsi-ban talált tárgy nem létezik.

H. J. Beszámít.

D. M. főtörzsrőrmester. Nagyajom. Jelentse az ügyet kihallgatáson és kérje őrsparancsnokát, hogy kérelméről vegyen fel jegyzőkönyvet. A jegyzőkönyvből kivehetőnek kell lennie, hogy hol (mely parancsnokságnál), ki által, körülbelül mikor és milyen kitüntetésre volt felterjesztve és hogy annak idején kik voltak a tiszti előjárói. A jegyzőkönyvet szolgálati úton a belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály) kell felterjeszteni. A szükséges megállapításokat a belügyminisztérium hivatalból eszközli. A nekünk küldött igazolványt kivételesen visszaküldtük, de kérjük, hogy a jövőben eredeti iratokat ne küldjön hozzánk, mert azok megőrzésére vagy visszaküldésére nem vállalkozunk.

Vitakozó csendőr. A kölcsönvett pénz visszafizetésének megtagadása semmiféle büntetési cselekményt nem képez, hanem polgári per útjára tartozik.

K. J. A Szolgálati Szabályzat I. rész nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozólag, hogy egyenrangú bajtársak egymást tegezzék vagy magázják-e, nézetünk szerint azonban sebb és bajtársiasabb, ha egymást tegezik. 2. Egyenlő rendfokozat mellett rangban idősebb az, aki az illető rendfokozatba hamarabb nevezetett ki; ha a kinevezés, illetve előléptetés napja ugyanaz, akkor az előző rendfokozatba történt előléptetés napja, ha az is egyenlő, a további alsóbb rangban, ha ez is egyenlő, az összes csendőrségi szolgálati idő, ha pedig ez is ugyanaz, az életkor (várandó).

L. L. csendőr. Abasár. 1. Csak kötelezőjének lejártá után szerelhet le. Kötelezője 1925. március 31-én jár le. 2. A m. kir. honvédség kötelékébe beléphet, de csakis mint rendfokozat nélküli honvéd és csak a rendszeresített létszámban beálló fogyatékhöz képest lesz tisztessé, illetve altiszté előléptethető, de szakaszvezetői illetéket kap. Jelentkezni annál az eskrednél kell, amelyben szolgálni óhajt.

T. S. csendőr. Alag. 1. Skorka Mihály építész Budapest, X. ker., Apaffy-utca 22; Örley Béla százados Budapest, I., Horthy Miklós-ut 56; Sipos Mihály tüzérszertári tisztviselő, honvédelmi minisztérium 3. osztálya. 2. Adásvételi szerződésekre mintát találhat az Önügyvéd című útmutatóban, kapható a Franklin társulatnál, Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám, de nem ajánljuk. Szerződéseket legjobb hozzáértő emberrel megcsináltatni (közjegyző, ügyvéd, községi jegyző) mert egy rosszul fogalmazott szerződés később hiábavaló perlekedést okozhat.

I. B. A. „szárnyparancsnokság” elnevezést csakis azok a parancsnokságok veszik fel, melyek mint ilyenek rendszeresítve vannak. Külömben a járásparancsnokságok működésüket január hó folyamán beszüntetik.

Érdeklődő. Egészségi szempontból orvosi bizonyítvány alapján igénybe vett szabadság a rendes szabadságba rendszerint nem számít bele, az engedélyező parancsnok belátására van azonban bízva az, hogy hosszabb egészségügyi szabadságot igénybevett egyéneknek a rendes szabadságot milyen kiszabásban engedélyezi. A már engedélyezett szabadság szolgálati indokból megszakítható, a szabadságolt ilyenkor a még igénybe nem vett időt később veheti igénybe.

G. K. csendőr. Rétság. 1. Ha katonai szolgálatát igazolni tudja, kötelezője 1928 március 31-én jár le. 2. S. S. prb. csendőr kötelezője 1928 február 28-án jár le. 3. A szolgálati kötelező letelte előtt csakis a Szervezeti Utasítás 37. §. II. rész 2. pontja alapján lehet a leszerelést kérelmezni, a kérvény a Belügyminiszter úrhoz (VI. c. osztály) címzendő és alaposan megindokolandó.

Örs Ö. Természetes, hogy 12 állért kell megtéríteni, hatot, amit le kellett volna vonni és hatot, amit az illetők illetéktelenül felvettek.

Cs. J. tiszthelyettes. Az özvegynek özvegyi nyugdíjra csak akkor van igénye, ha férjével a tényleges szolgálati ideje alatt vagy azt megelőzőleg lépett házasságra, ha a házasság megkötésekor a férj még nem volt ötvenhét éves, ha a házasság a férj halálát legalább három hónappal megelőzőleg kötötték és ha az özvegy a férj halálakor férjével együtt állt. (1912. évi LXV. t. c. 51. §.)

B. B. csendőr. Névtelen kérdésre nem válaszolunk.

N. K. csendőr. Attól függ, hogy a közzgazdálkodási vagyon ily tetemes gyarapodását mi okozta? Ha az őszi termények betakarítása, akkor véleményünk szerint a befizetésre nem kötelezhetők, mert hiszen az akkor is a közzgazdálkodás vagyonát képezte, mikor Önök tanfolyamba lettek vezényelve. Forduljanak az előjáró osztályparancsnoksághoz, az majd igazságosan rendezni fogja az ügyet.

Baktaboru. Mindaddig, amíg a lakások szabadforgalma vissza nem lesz állítva (1925) lakóját a lakásból nem lakoltathatja ki, ha részére más megfelelő lakás nem áll rendelkezésre.

V. J. főtörzsőrmester. Mindszent. A lengyel márkát most már seholsem jegyzik. Lengyelországban a Zloti van forgalomban, melynek értéke 99–100 svájci centimes közötti váltakozik. Egy Zloti körülbelül 13.900 magyar korona.

V. A. törzsőrmester. Vajszló. 1. Az 1921 július 21-iki erdélyi agrártörvény 8. §. c. pontja alapján a románok mindazon erdélyi illetőségű egyének birtokát, akik 1918 december 1-étől 1921 július 15-ig külföldön tartózkodtak, teljes egészében kisajátítják. A kisajátított birtokért körülbelül 25 aranykoronát fizetnek holdankint. Ez is egyike azoknak a hallatlan intézkedéseknek, amelyeket a román kormány a magyarok üldözésére adott ki. A birtok eladását nem engedélyezik. 2. Erre nem tudunk választ adni, forduljon szolgálati uton a kerületi parancsnoksághoz. 3. A póttakarék-pénztár a betéteket papírkoronában fizeti ki. Ha nincs a pénzre szüksége, mi azt ajánljuk, hogy most semmiesetre se vegye ki, mert az aranykoronára való áttérés esetén az ily betétekre nézve okvetlenül intézkedés fog tétetni.

I. B. csendőr. Nem ajánljuk, hogy hazamenjen.

Sz. J. csendőr. Gölle. Ha honosítás iránti kérvényét 1922 július 26-ig adta be, úgy az érvényes. Új kérvényt beadni nem kell.

T. K. törzsőrmester. Szemere. 1. Magyar csendőrnek Románia nem fizet nyugdíjat. Ha nyugdíját megszállott területre óhajtja utalványoztatni, úgy ezt a belügyminiszter úrtól külön kell kérelmeznie. 2. Szerezzen be arájának vagyonáról és személyiségéről az illető község előjáróságától hivatalos bizonyítványt, azonkívül 3–4 megbízható magyar egyéntől (lelkész, tanító, gazdaemberek stb.) nyilatkozatot, mi azt hiszik, hogy a házasságot — ha a többi követelmények külömben megvannak — engedélyezni fogják. 3. Erdélybe ingyen vizumot a románok nem adnak. A vizum ára kb. 110.000 magyar korona.

Érdeklődő. Bugyi. Olvassa el V. M. főtörzsőrmesternek szóló 1. üzenetünket. 2. Kérelmét lapunk múlt számában közöltük.

P. Tettyei romok. 1906. A csendőrségnél karpaszomány rendszeresítve nincsen, azt tehát érettségivel bíró csendőrök sem viselhetik.

V. M. főtörzsőrmester. Boldogkőváralja. 1. Az 1873. évi II. t. c. értelmében igényjogosultsági igazolvány kiállításáért csakis azok a honvéd- és csendőrtisztek illyamodhatnak, akik a hadseregben (honvédségben, illetve csendőrségben) legalább 12 évig és ezen időből legalább 8 évig mint valóságos vagy címzetes altisztek ténylegesen szolgáltak. A kérvény bélyegmentes és szolgálati uton kell előterjeszteni. A kérvényhez a kérelmező által csak 15–20 sornyi próbairás és tisztviselői állásra jogosító igazolvány kérelmezése esetén 4 középiskoláról szóló bizonyítvány csatolandó, a többi mellékletet az osztályparancsnokság hivatalból csatolja. 2. Legénységi állományú egyéneknek házassági ovadék előírva nincsen, hanem minden egyes esetben a kerületi parancsnokság bírálja el, hogy a házasságot a nősülendő anyagi érdekei szempontjából előnyösnek tartja-e vagy sem?

Kunsági érdeklődő. Ha örséről ideiglenesen elvezénylik, akkor a vezénylés tartamára, de legfeljebb három hónapig vezényeltetési pótdíjra van igénye, a vezényeltetés helyén teljesített külszolgálat után azonban vezénylési pótdíj nem illetékes. (16300/VI. b. 1920. sz. B. M. rend. 51. és 52. §.)

1905. Az 1920. évi 16300/VI. b. 1920. sz. Illetékrendelet 36. §-a szerint nős tiszthelyettes áthelyezése esetén a kincstár terhére 2000 kg. nagymálhát szállíthat, vasuti szállítási díj tehát csakis ez után a súly után illetékes. Ha podgyászat nem waggontételben, hanem darabszám szerint adta volna fel, úgy a vasuti szállítási költség nem tett volna többet ki, mint amennyit a gazdasági hivatal elszámolt. A kifizetett vasuti viteldíj többletre tehát nincsen igénye. A podgyásznak a lakástól az állomáshoz, illetve az állomástól a lakásig való szállításáért 4 előfogati díjat számíthat fel, még pedig a helyi hatóság által igazolt kiszabásban, miért is az utazási számadáshoz községi bizonylatot kell csatolni arról, hogy az illető állomáson az átköltözködés idejében mennyi volt az előfogati díj és mennyi egy napszámoknak a bére. Amennyiben tehát a gazdasági hivatal előfogati díj fejében csak egy-egy gyalog kéznapszámos bérét számolta volna el úgy a hatóság által igazolt előfogati díjra is igénye van. Ennek pótlólagos kifizetését kérje a gazdasági hivaltaltól, elutasítás esetén a kerületi parancsnoksághoz fellebbezhet.

K. L. csendőr. A közzgazdálkodásba befizetendő napibetét nagysága a helyi viszonyok figyelembevételével állapíttatik meg és azt az osztályparancsnokság hagyja jóvá. Napibetét gyanánt tehát az élelmezési adagváltás összegénél nagyobb összeget is meg lehet állapítani. Amennyiben tehát a napibetét az élelmezési adagváltásnál 20%-kal nagyobb összegben volt megállapítva, úgy ezt az összeget csendőrségi pótdíj címén most utólag kiírni nem lehet, mert hiszen ezáltal a már elfogyasztott étkezés árát kapná vissza, ami nem lehetséges. (233.500/VI. b. 1924. sz. B. M. rend.)

K. csendőr, Gölle. Olvassa el K. L. csendőrnek küldött üzenetünket.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5–67, 5–68.)

Felelős vezető: Tiringier Károly műszaki igazgató.